

Īpašais ziņojums

ES atbalsta efektivitāte prioritārajām nozarēm Hondurasā

EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA

EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTA
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tālrunis: +352 4398-1

Uzziņām: eca.europa.eu/lv/Pages/ContactForm.aspx

Tīmekļa vietne: eca.europa.eu

Twitter: @EJAuditors

Plašāka informācija par Eiropas Savienību ir pieejama portālā *Europa* (<http://europa.eu>).

Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2016. gads

Print	ISBN 978-92-872-6311-7	ISSN 1831-0877	doi:10.2865/697216	QJ-AB-16-030-LV-C
PDF	ISBN 978-92-872-6262-2	ISSN 1977-5717	doi:10.2865/358035	QJ-AB-16-030-LV-N
EPUB	ISBN 978-92-872-6314-8	ISSN 1977-5717	doi:10.2865/39268	QJ-AB-16-030-LV-E

© Eiropas Savienība, 2016. gads
Atļauts izmantot citur, norādot avotu.

Printed in Luxembourg

Īpašais ziņojums

ES atbalsta efektivitāte prioritārajām nozarēm Hondurasā

(saskaņā ar LESD 287. panta 4. punkta otro daļu)

ERP īpašajos ziņojumos tiek atspoguļoti rezultāti, kas iegūti atsevišķu budžeta jomu vai vadības aspektu lietderības un atbilstības revīzijās. ERP atlasa un izstrādā šos revīzijas uzdevumus tā, lai tiem būtu pēc iespējas lielāka ietekme, konkrēti, tiek ņemts vērā risks, kādam pakļauta lietderība vai atbilstība, attiecīgo ienākumu un izdevumu apjoms, paredzami notikumi, kā arī politiskās un sabiedrības intereses.

Šo lietderības revīziju veica ERP locekļa *Karel Pinxten* vadītā III apakšpalāta, kuras pārziņā ir ārējās darbības, drošība un tiesiskums. Revīziju vadīja ERP locekle *Bettina Jakobsen*, un viņai palīdzēja locekles biroja vadītāja *Katja Mattfolk*, biroja atašejs *Kim Storup*, atbildīgais vadītājs *Alejandro Ballester-Gallardo* un darbuzdevuma vadītājs *Werner Vlasselaer*. Revīzijas darba grupā strādāja *Thomas Arntz*, *Aurelia Petliza* un *Ainhoa Pérez-Infante*.

No kreisās uz labo: A. Pérez-Infante, W. Vlasselaer, B. Jakobsen, T. Arntz, A. Petliza.

Punkts

Sāisinājumi un akronīmi

I–VIII Kopsavilkums

1–9 Ievads

1–4 **Hondurasa sastopas ar ievērojamām attīstības grūtībām**

5–9 **No visām Centrālamerikas valstīm Hondurasa saņem vislielāko ES attīstības atbalstu**

10–11 Revīzijas tvērums un pieeja

12–62 Apsvērumi

12–20 **ES pieeja kopumā bija piemērota un labi koordinēta, tomēr nepietiekami mērķtiecīga**

13–16 ES stratēģijas risināja svarīgas vajadzības, bet finansējums bija izkaisīts pārāk daudzās jomās

17–20 Neraugoties uz līdzekļu devēju labu koordinēšanas struktūru, darba dalīšana joprojām nav efektīva

21–31 **Budžeta atbalstu lielākoties sniedza svarīgiem valsts politikas virzieniem, taču Komisijas veiktajā pārvaldībā bija dažas nepilnības**

22–23 Budžeta atbalsts bija adresēts galvenokārt svarīgām un uzticamām valsts stratēģijām

24–30 Budžeta atbalsta sniegšana ietvēra būtiskus riskus, kurus Komisija līdz zināmam apmēram ir samazinājusi

31 ES delegācijai trūka vajadzīgo zināšanu, lai uz vietas pārvaldītu budžeta atbalsta darbības

32–38 **ES darbības kopumā sasniedza plānotos tiešos rezultātus, bet nepilnīgie uzraudzības līdzekļi traucēja sasniegto novērtēt**

33–35 Plānotie tiešie rezultāti kopumā tika sasniegti, kaut arī reizēm ar kavēšanos, galvenokārt sarežģīto apstākļu dēļ

36–38 Neatkarīgi no dažādo instrumentu izmantošanas darbības rezultātu uzraudzībā atklājās dažas nepilnības

- 39–45 **Komisija ir labi strādājusi, iedibinot konstruktīvu politisko dialogu, kas sekmē pozitīvas pārmaiņas**
- 40–42 Komisija ir izstrādājusi attiecīga politiskā dialoga stratēģijas lielākajai daļai prioritāro nozaru
- 43–45 Komisijas politiskais dialogs atviegloja ES darbību īstenošanu un panāca dažus konkrētus uzlabojumus
- 46–62 **Grūtajos šis valsts apstākļos ES darbības ir sekmējušas pozitīvas pārmaiņas, tomēr kopējais stāvoklis Hondurasā joprojām raisa bažas**
- 47–56 Nabadzības līmenis ir paaugstinājies
- 57–59 ES atbalsts veicināja mežsaimniecības pārvaldības reformas, taču ir pāragri spriest par kopējo ietekmi
- 60–62 ES atbalsts ir sekmējis tiesu iestāžu un valsts drošības struktūru ciešāku sadarbību, tomēr stāvoklis valstī joprojām ir kritisks

63–67 **Secinājumi un ieteikumi**

- I pielikums. Hondurasas karte**
- II pielikums. Orientējoši piešķirumi prioritārajām nozarēm Hondurasā 2007.–2013. un 2014.–2020. gadā**
- III pielikums. Divpusējs atbalsts Hondurasai: 2007.–2015. gada lēmumi**
- IV pielikums. ES darbību finansēšanas nolīgumos paredzētie nosacījumi**

Komisijas atbilde

APN: atbalsts valsts plānam (*Apoyo al Plan Nacional*)

DIP: daudzgadu indikatīvā programma (ES un Hondurasas attiecību stratēģiskie mērķi 2007.–2013. gadam)

EuroFor: Eiropas atbalsta programma mežsaimniecības nozarei (*Programa de apoyo europeo al sector forestal*)

Eurojusticia: ātras un pieejamas tiesu sistēmas veicināšana Hondurasā (*Promoviendo una Justicia Rápida y Accesible en Honduras*)

EUROSAN: pārtikas nodrošinājums, uzturs un noturība "sausajā koridorā" (*Seguridad Alimentaria, Nutrición y Resiliencia en el Corredor Seco*)

IKP: iekšzemes kopprodukts

MADIGEP: atbalsta pasākumi iestāžu darbības uzlabošanai un valsts politikas vadīšanai (*Medidas de Apoyo al Desarrollo Institucional y la Gestión de Políticas Públicas*)

MOSEF: projekts Hondurasas mežsaimniecības nozares modernizēšanai (*Proyecto Modernización del Sector Forestal de Honduras*)

PAAPIR: valsts pārvaldes un reģionālās integrācijas atbalsta programma (*Programa de Apoyo a la Administración Pública y a la Integración Regional*)

PAPSAC: ūdens un kvalitātes nozares atbalsta programma (*Programa de Apoyo Sectorial Agua y Calidad*)

PASS: atbalsta programma Hondurasas drošības nozarei (*Programa de Apoyo al Sector Seguridad en Honduras*)

PVO: Pasaules Veselības organizācija

UNICEF: ANO Bērnu fonds

VIP: Valsts indikatīvā programma (laikposmā no 2007. līdz 2013. gadam VSD bija iedalīts divās secīgās VIP, attiecīgi aptverot 2007.–2010. un 2011.–2013. gada periodu)

VSD: Valsts stratēģijas dokuments (daudzgadu plānošanas instruments)

I Honduras ir viena no Centrālamerikas valstīm, kurā ir augsti nabadzības rādītāji un plaši izplatīta vardarbība. Pēdējos gados ES un tās dalībvalstis ir pastiprinājušas sadarbību ar Hondurasu, it īpaši pēc 2012. gada asociācijas nolīguma parakstīšanas. ES ir sniegusi attīstības sadarbības finansējumu Hondurasai gan projektu, gan budžeta atbalsta veidā.

II Palāta vērtēja ES divpusējā attīstības atbalsta efektivitāti prioritārajām nozarēm Hondurasā. Tādējādi revidenti pārbaudīja Komisijas īstenoto pārvaldību un apmēru, kādā ES attīstības atbalsta mērķi ir sasniegti. Revīzija attiecās uz 2007.–2015. gada periodu, kura laikā ES maksājumi bija 119 miljoni EUR. Pārbaudītās prioritārās nozares bija nabadzības mazināšana, mežsaimniecība un drošība un tieslietas.

III Palāta secināja, ka ES attīstības atbalsts prioritārajām nozarēm Hondurasā revidētajā periodā bija daļēji efektīvs. Tas sekmēja vairākas pozitīvas pārmaiņas šajās nozarēs, tomēr sarežģītie apstākļi šajā valstī un vairākas pārvaldības nepilnības mazināja atbalsta ietekmi. Kopējā situācija šajā valstī joprojām raisa bažas. Nabadzības līmenis ir paaugstinājies, meža zemes platība ir samazinājusies, un vardarbība joprojām ir plaši izplatīta, arī slepkavību skaits ir ļoti liels.

IV ES darbības bija piemērotas un kopumā panāca plānotos tiešos rezultātus, kaut arī ar ievērojamu kavēšanos, galvenokārt ārēju apstākļu dēļ. Komisijas pieeja nebija pietiekami koncentrēta, jo finanšu palīdzība tika izkliedēta vairākās jomās, kas tādējādi apdraudēja tās ietekmi. Palāta konstatēja trūkumus instrumentos, kurus Komisija izmantoja, lai uzraudzītu ES darbību izpildi.

V Kaut arī Hondurasā ir laba līdzekļu devēju koordinēšanas struktūra, faktiskā sadarbība bija relatīvi ierobežota, tāpēc dažos konkrētos gadījumos atbalsts pārklājās. Tomēr Komisija kopā ar ES dalībvalstīm turpina darbu pie kopīgas programmas periodam pēc 2018. gada.

VI Komisija ir izstrādājusi dialoga stratēģijas, lai dažādās jomās strukturētu savu politisko dialogu ar Hondurasas valdību. Tā ir laba prakse, kaut arī netika veikti rakstiski novērtējumi par to, kādā mērā ir izdevies sasniegt ar Komisijas dialoga stratēģijām izvirzītos mērķus. Kopumā Komisija ir īstenojusi konstruktīvu politisko dialogu, kas sekmēja ES darbībām izvirzīto mērķu sasniegšanu.

VII

ES delegācijai Hondurasā pietrūka budžeta atbalsta darbību pārvaldīšanai nepieciešamo zināšanu makroekonomikas un publisko finanšu pārvaldības jomā. Turklāt budžeta atbalsta sniegšana Hondurasā ietvēra nozīmīgu risku saistībā ar nestabilo makroekonomikas sistēmu un vājo publisko finanšu pārvaldību. Komisijai izdevās daļēji mazināt šo risku. Tomēr tā neveica pietiekami strukturētu budžeta atbalsta attiecināmības novērtējumu, lai pierādītu, ka valstī panāktās pozitīvās pārmaiņas atbilst skaidri formulētiem kritērijiem un mērķiem. Turklāt Komisijas reakcija ne vienmēr bija konsekventa gadījumos, kad partnervalsts neievēroja budžeta atbalsta attiecināmības nosacījumus. Tas deva pretrunīgu vēstījumu, kas varēja mazināt atbalsta efektivitāti.

VIII

Palāta ir sagatavojusi vairākus ieteikumus Komisijai par to, kā stiprināt ES pieeju, uzlabot budžeta atbalsta darbību pārvaldību, pilnveidot ES darbību izpildes novērtēšanu un politisko dialogu prioritārajās nozarēs.

Hondurasas sastopas ar ievērojamām attīstības grūtībām

01

Hondurasas ir valsts Centrālamerikā ar vienu no zemākajiem vidējiem ienākumiem (sk. karti **1 pielikumā**) un vairāk nekā 8 miljoniem iedzīvotāju. Kopš 2009. gada novembrī pēc valsts apvērsuma notikušajām vispārējām vēlēšanām valsti visu laiku ir pārvaldījusi viena un tā pati politiskā partija.

02

ANO 2015. gada valstu sarakstā pēc tautas attīstības indeksa¹ Hondurasas bija ierindota 131. vietā no 188, un tādējādi tiek uzskatīts, ka tautas attīstība ir vidējā līmenī. Šajā valstī ir viens no augstākajiem nabadzības rādītājiem Latīņamerikā – 68,2 % iedzīvotāju ir nabadzīgi un 39,7 % dzīvo galējā nabadzībā². Hondurasas sabiedrība ir arī viena no visnevienlīdzīgākajām visā Latīņamerikā.

03

Gadu gaitā Hondurasas ir pieņēmusi vairākas stratēģijas attīstības problēmu risināšanai (sk. **1. izcēlumu**).

- 1 2015. gada pārskats par cilvēces attīstību, ANO Attīstības programma.
- 2 Saskaņā ar Valsts Statistikas institūta (*Instituto Nacional de Estadística*) 2014. gada datiem.

1. izcēlums

Valdības attīstības stratēģijas

Kā pamatu attīstības palīdzības novirzīšanai valdība 2001. gadā pieņēma Nabadzības mazināšanas stratēģijas dokumentu. Hondurasas bija vienīgā Latīņamerikas valsts, kas to darīja. Šī prasība bija jāizpilda, lai iegūtu parādu atvieglojumu saskaņā ar iniciatīvu lielu parādu apgrūtinātām nabadzīgām valstīm. Valdība pārskatīja nabadzības mazināšanas stratēģiju 2006.–2008. gada periodā, lai to vairāk adresētu pašiem trūcīgākajiem iedzīvotājiem, tomēr grozītā stratēģija nekad netika oficiāli apstiprināta.

Pēc 2009. gada valsts apvērsuma politiskās partijas vienojās par ilgtermiņa plānu “Redzējums par valsts attīstību 2010.–2038. gadā”³ un vidēja termiņa plānu “Valsts plāns 2010.–2022. gadam”⁴. Ilgtermiņa plānā formulēti četri drosmīgi vispārējie mērķi, kas attiecas uz sociālajām, politiskajām un ekonomiskajām pamatnostādnēm un kas jāsasniedz līdz 2038. gadam. Šo ilgtermiņa plānu paredzēts īstenot ar diviem valsts plāniem un septiņiem valdības plāniem. Valsts plāns 2010.–2022. gadam koncentrējas uz 11 stratēģiskām jomām.

3 “Visión de País 2010–2038”.

4 “Plan de Nación 2010–2022”.

04

Makroekonomiskā nestabilitāte ir apzināta kā viens no lēnās izaugsmes un nabadzības nepietiekamas mazināšanas iemesliem. Hondurasā ir zināma arī kā ļoti vardarbīga valsts, kurā slepkavību skaits ir viens no lielākajiem pasaulē. Līdz ar nesodāmību un korupciju tas ir būtisks šķērslis Hondurasas attīstībai.

No visām Centrālamerikas valstīm Hondurasā saņem vislielāko ES attīstības atbalstu

05

Aiz Amerikas Savienotajām Valstīm Hondurasas otrais lielākais tirdzniecības partneris ir Eiropas Savienība. 2012. gada jūnijā ES un tās dalībvalstis parakstīja asociācijas nolīgumu ar Centrālamerikas valstīm. Nolīguma pamatā ir trīs pilāri: politiskais dialogs, sadarbība un tirdzniecība. Tirdzniecības pilārs Hondurasai stājās spēkā 2013. gada jūlijā, bet politiskā dialoga un sadarbības pilāri tiks aktivēti pēc tam, kad visas ES dalībvalstis būs šo nolīgumu ratificējušas.

06

ES un tās dalībvalstis ir parakstījušas arī politiskā dialoga un sadarbības nolīgumu ar Centrālamerikas valstīm: tas stājās spēkā 2014. gada 1. maijā. Nolīgumā paredzēts vairāku līmeņu politiskais dialogs, un tas ietver sadarbības iespēju ārpolitikas un drošības politikas jomā.

07

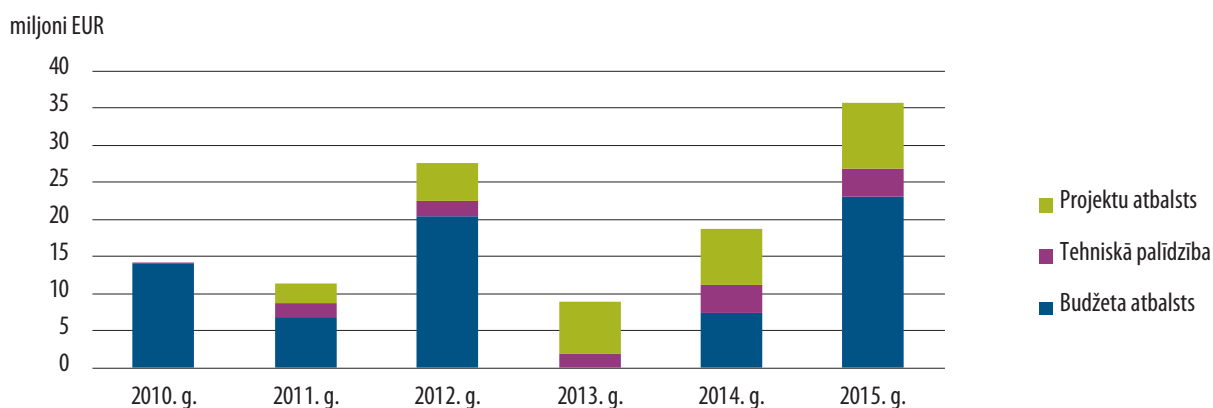
No vairāk nekā desmit lielākajiem līdzekļu devējiem ES ir ceturtajā vietā un sniedz 11 % no visas oficiālās attīstības palīdzības šai valstij. Komisija plāno ES divpusēju atbalstu septiņu gadu periodam. Kopējais piešķirums tika palielināts no 223 miljoniem EUR 2007.–2013. gada periodam līdz 235 miljoniem EUR 2014.–2020. gadam (sk. **II pielikumu**). Galvenās 2007.–2013. gadam noteiktās prioritātes bija nabadzības mazināšana, dabas resursi un drošība un tieslietas. Galvenās prioritātes 2014.–2020. gadam ir pārtikas nodrošinājums, koncentrējoties uz ģimenes lauksaimniecību, nodarbinātība, tās pienācīga kvalitāte un tiesiskums.

08

No 2007.–2015. gada perioda piešķirumiem ir noslēgti līgumi par 194 miljoniem EUR un maksājumi kopā ir 119 miljoni EUR (sk. **1. attēlu** un **III pielikumu**). Aptuveni puse no divpusējā atbalsta vērtības tiek sniegta kā budžeta atbalsts⁵, kas ir gan vispārējā budžeta atbalsts, gan nozares budžeta atbalsts. Otra puse tiek īstenota projektu veidā. Komisija papildina ES darbības ar politisko dialogu.

5 Budžeta atbalsts ir palīdzības veids, ar kuru Komisija pārskaita līdzekļus partnervalsts kasē, lai nodrošinātu papildu budžeta līdzekļus valsts attīstības stratēģijas vai nozares stratēģijas atbalstam. To papildina politiskais dialogs, izpildes novērtējums un spēju veidošana.

Maksājumi ES darbībām, kuras nolemts īstenot 2007.–2015. gada periodā

Avots: Eiropas Komisija.

09

Hondurasas saņem atbalstu gan no plānotās divpusējās sadarbības, gan arī no

- Latīņamerikai adresētām reģionālās sadarbības programmām. Tās attiecas uz sociālo kohēziju, labu pārvaldību, vietējās pilsētvides attīstību, zināšanām ūdens nozarē, energoapgādi izolētām iedzīvotāju grupām un klimata pārmaiņām. Kopējais reģionālais piešķirums ir būtiski palielinājies: no 556 miljoniem EUR 2007.–2013. gadam līdz 805 miljoniem EUR 2014.–2020. gadam;
- Centrālamerikas apakšreģionālās programmas, kuras uzmanības centrā ir drošība un tieslietas, klimata pārmaiņas un privātā sektora attīstība nodarbinātības radīšanai. Vispārējais piešķirums arī ir ievērojami palielinājies: no 75 miljoniem EUR 2007.–2013. gadam līdz 120 miljoniem EUR 2014.–2020. gadam;
- 47 projektiem, kurus finansē no tematiskām budžeta pozīcijām, piemēram, izglītība, decentralizācija, pārtikas nodrošinājums un cilvēktiesības. Attiecīgie izdevumi ir 24 miljoni EUR;
- Latīņamerikas ieguldījumu mehānisma, no kura Hondurasai paredzēti 7 miljoni EUR ceļa projektam un elektroenerģijas projektam, kas drīzumā tiks īstenots;
- projekta, kura budžets ir 1,1 miljons EUR un kuru finansē no stabilitātes instrumenta, lai atbalstītu Patiesības un izlīguma komisiju pēc 2009. gada valsts apvērsuma (sk. 1. punktu).

10

Palāta vērtēja, cik efektīvs bijis ES attīstības atbalsts prioritārajām nozarēm Hondurasā. Tādējādi revidenti pārbaudīja Komisijas īstenoto pārvaldību un apmēru, kādā ES attīstības atbalsta mērķi ir sasniegti. Revīzijā skatīja 2007.–2015. gada periodu, un tā notika no 2015. gada novembra līdz 2016. gada aprīlim. Pārbaudītās prioritārās nozares bija nabadzības mazināšana, dabas resursi un drošība un tieslietas. Šīs nozares 2007.–2015. gada periodā saņēma 89 % divpusējā atbalsta izdevumu (sk. **III pielikumu**).

11

Palātas revīzijas darbu veidoja dokumentu pārbaudes, darbinieku iztaujašana Komisijas centrālajos dienestos un Eiropas Ārējās darbības dienestā, kā arī Hondurasas apmeklējums. Šā apmeklējuma mērķis bija savākt papildu informāciju un iztaujāt darbiniekus ES delegācijā, valsts iestāžu pārstāvjus, saņēmējus, citus līdzekļu devējus un pilsoniskās sabiedrības organizācijas.

ES pieeja kopumā bija piemērota un labi koordinēta, tomēr nepietiekami mērķtiecīga

12

Palāta pārbaudīja, vai Komisija sadarbībā ar Eiropas Ārējās darbības dienestu noteica prioritārās nozares, kam piešķirams atbalsts, lai konsekventi risinātu valsts galvenās vajadzības. Palāta pārbaudīja arī to, vai Komisija bija pienācīgi koordinējusi savu pieeju ar citiem līdzekļu devējiem, kuri darbojas Hondurasā.

ES stratēģijas risināja svarīgas vajadzības, bet finansējums bija izkaisīts pārāk daudzās jomās

13

Plānojot divpusējo atbalstu Hondurasai, Komisija izraudzījās daudzas prioritārās jomās⁶. Komisijas plānošanas dokumentos kopumā bija sniegti pārliecinoši argumenti par iesaistīšanos jaunās jomās, jo tajās bija lielas vajadzības, ko aptvēra piemērotas un uzticamas valsts stratēģijas. Tomēr dažos gadījumos Komisijas stratēģija 2011.–2013. gadam paredzēja atbalstu tādās jomās (piemēram, atjaunojami energoresursi, energoefektivitāte un kvalitātes sistēmas konkurētspējas uzlabošanai), kurām Hondurasas valdība nozares stratēģiju nebija pieņēmusi. Tādējādi nav pierādīts, ka Komisijas atbalsts šajās jomās bija arī valdības prioritāte.

14

Savas stratēģijas Komisija īstenoja ar darbībām, kas paredz sniegt finanšu palīdzību (sk. **III pielikumu**). Šo darbību mērķis (sk. **2. izcēlumu**) bija plaši formulēts, it īpaši nabadzības mazināšanai, kas bija viena no prioritātēm 2007.–2013. gada periodā. Darbības aptvēra daudzas jomas, tostarp izglītību, veselību, ūdeni un sanitāriju, kvalitātes sistēmas, statistikas sistēmas un publisko finanšu pārvaldību. Ierobežota koncentrētība nozīmēja to, ka darbs un finansiālā palīdzība bija izklaidēta daudzās jomās, un tas apdraudēja šo darbību potenciālo ietekmi. Turklāt Komisijas stratēģiskās izvēles bieži mainījās, jo tā elastīgi reaģēja uz izmaiņām valsts stratēģijās. Rezultātā dažas no šīm jomām atbalstu saņēma relatīvi neilgi. Galvenie piemēri attiecas uz atbalstu pamatizglītībai, veselībai, kvalitātes sistēmām un ūdenim un sanitārijai – tās bija prioritāras jomas trīs vai četrus gadus.

6 Komisija identificēja sešas "prioritārās nozares" 2007.–2013. gada un 2014.–2020. gada periodam. Šīs prioritārās nozares aptvēra daudzas un dažādas jomas, starp kurām bija izglītība, veselība, ūdens un sanitārija, mežsaimniecība, atjaunojami energoresursi, drošība un tieslietas un citas. Plašāk sk. **II pielikumu**.

ES darbību mērķi pārbaudītajās prioritārajās nozarēs

Nabadzības mazināšana

- APN (2009)* Atbalsts valsts plānu un stratēģiju īstenošanai, koncentrējoties uz pamatizglītības kvalitāti un veselības stratēģijām ar mērķi samazināt māšu un bērnu mirstību. Mazākā apmērā atbalstu sniedza civildienesta reformai un Valsts Statistikas institūtam⁷.
- PAPSAC (2012)* Uzlabot ūdens un sanitārijas apstākļus un konkurētspēju lauksaimniecības pārtikas nozarē, koncentrējoties uz kvalitāti.

Dabas resursi

- MOSEF (2011)* Stiprināt Mežu saglabāšanas institūtu⁸ un mežu apsaimniekošanu vietējā mērogā.
- EuroFor (2013)* Atbalsts Valsts mežsaimniecības programmas īstenošanai un mežu apsaimniekošanai vietējās sabiedrības līmenī.

Drošība un tieslietas

- PASS (2008)* Atbalsts drošības nozarei, ko īsteno ar valsts drošības un tieslietu politikas pieņemšanu, institucionālās spējas attīstību, profilakses un rehabilitācijas politiku un aizturēšanas apstākļu uzlabojumiem.
- Eurojusticia (2013)* Galvenā uzmanība bija uz tieslietām, institucionālās spējas stiprināšanu, lai sauktu pie atbildības un sodītu par korupciju un kriminālnoziegiem, izstrādātu iekšējas un ārējas kontroles mehānismus šajā nozarē un uzlabotu tiesu pieejamību.

⁷ Instituto Nacional de Estadística.

⁸ Instituto de Conservación Forestal.

15

Šīm darbībām pakārtotie pasākumi, kurus izmantoja, lai īstenotu Komisijas stratēģijas, bija papildinoši un labi koordinēti ar pārējo ES atbalstu divpusēju, reģionālu un tematisku programmu veidā. Turklāt vairākumā gadījumu mērķi un pasākumi atbilda atbalstītās nozares vajadzībām. Tomēr revīzijā tika konstatēti divi turpmāk minētie izņēmumi.

- a) Daļa no atbalsta, ko pašvaldībām sniedza no *MOSEF*, nerisināja mežsaimniecības nozares vajadzības. Piemēri ietver apmācību par vispārējās higiēnas principiem, ūdens rezervuāru izbūvi vispārējas ūdensapgādes mērķiem, atkritumu tvertņu ierīkošanu sākumskolā, taku un kiosku būvniecību pilsētas parkā un saules enerģijas paneļu uzstādīšanu. Tomēr ES darbības nepietiekami risināja zemes īpašumtiesību nenoteiktību, kas ir viena no galvenajām nepilnībām mežsaimniecības nozarē. Šīs nenoteiktības cēlonis ir tas, ka tiesības uz meža zemi ir piešķirtas trim iestādēm, starp kurām nav koordinācijas. Tam ir negatīva ietekme uz ciņu pret mežu iznīcināšanu, mežu ugunsgrēkiem un nelikumīgu mežsaimniecību.

- b) Tāpat kā citi līdzekļu devēji ES atbalstīja izglītības nozari, koncentrējoties uz pirmsskolu un pamatizglītību (1.–6. klasi), nevis uz trešo ciklu (7.–9. klasi), kaut arī tam saskaņā ar valsts iestāžu viedokli bija vajadzīga lielāka uzmanība⁹.

16

Tehniskā palīdzība tika sniegta kā darbības daļa, bet nabadzības mazināšanas gadījumā kā īpaši tam paredzēti pasākumi¹⁰. Tehniskās palīdzības prioritāti bija noteikušas valsts iestādes. Tas ļāva risināt būtiskas vajadzības un izvairīties no dublēšanās. Tomēr, tā kā Komisija darbojās daudzās jomās (sk. 13. un 14. punktu), pieejamā finansējuma nepietika, lai apmierinātu svarīgas vajadzības prioritārajās nozarēs, neraugoties uz atbildīgo nozaru ministriju īpašajiem pieprasījumiem. Šie pieprasījumi attiecās uz svarīgām vajadzībām, kuras nebija apmierinājuši arī citi līdzekļu devēji.

- a) Vairāki tehniskās palīdzības pieprasījumi no Veselības ministrijas netika ņemti vērā, tostarp lūgumi veikt izpēti par vitamīnu un minerālvielu nepietiekamību iedzīvotājiem un par integrētās veselības aizsardzības sistēmas izveidi un saistītām informācijas sistēmām.
- b) Tikai nedaudzas vietējās iestādes, kas ieguva tiesības apsaimniekot ūdeni un sanitāriju, varēja saņemt atbalstu spēju veidošanai, bet atsevišķi vispārēji tehniskās palīdzības lūgumi ūdens un sanitārijas nozarē netika apmierināti. Nerisinātās vajadzības attiecās uz palīdzību tiesību aktu izstrādē, vietēja līmeņa projektu sagatavošanu un ūdens apsaimniekošanas informācijas sistēmas izveidi.
- c) Tehniskā palīdzība, kuru sniedza, lai stiprinātu kvalitātes sistēmas konkurētspējas uzlabošanai, nerisināja dažas no galvenajām vajadzībām, uz kurām bija norādījusi valdība, proti, tās bija – sagatavot īstenošanas noteikumus kvalitātes atbalsta likumam, validēt metodes toksisko atlieku noteikšanai pārtikā, konsolidēt dažādās valsts stratēģijas un izstrādāt stratēģisko plānu Hondurasas Akreditācijas birojam.

Neraugoties uz līdzekļu devēju labu koordinēšanas struktūru, darba dalīšana joprojām nav efektīva

17

Galvenajā koordinēšanas mehānismā ir iesaistīti paši svarīgākie līdzekļu devēji¹¹, un tas ir organizēts trīs līmeņos (sk. **2. attēlu**), ietverot nozares līmeni, kurā līdzekļu devēji dalās ar informāciju un apmainās viedokļiem. Komisija aktīvi piedalās vairākās no šīm darba grupām.

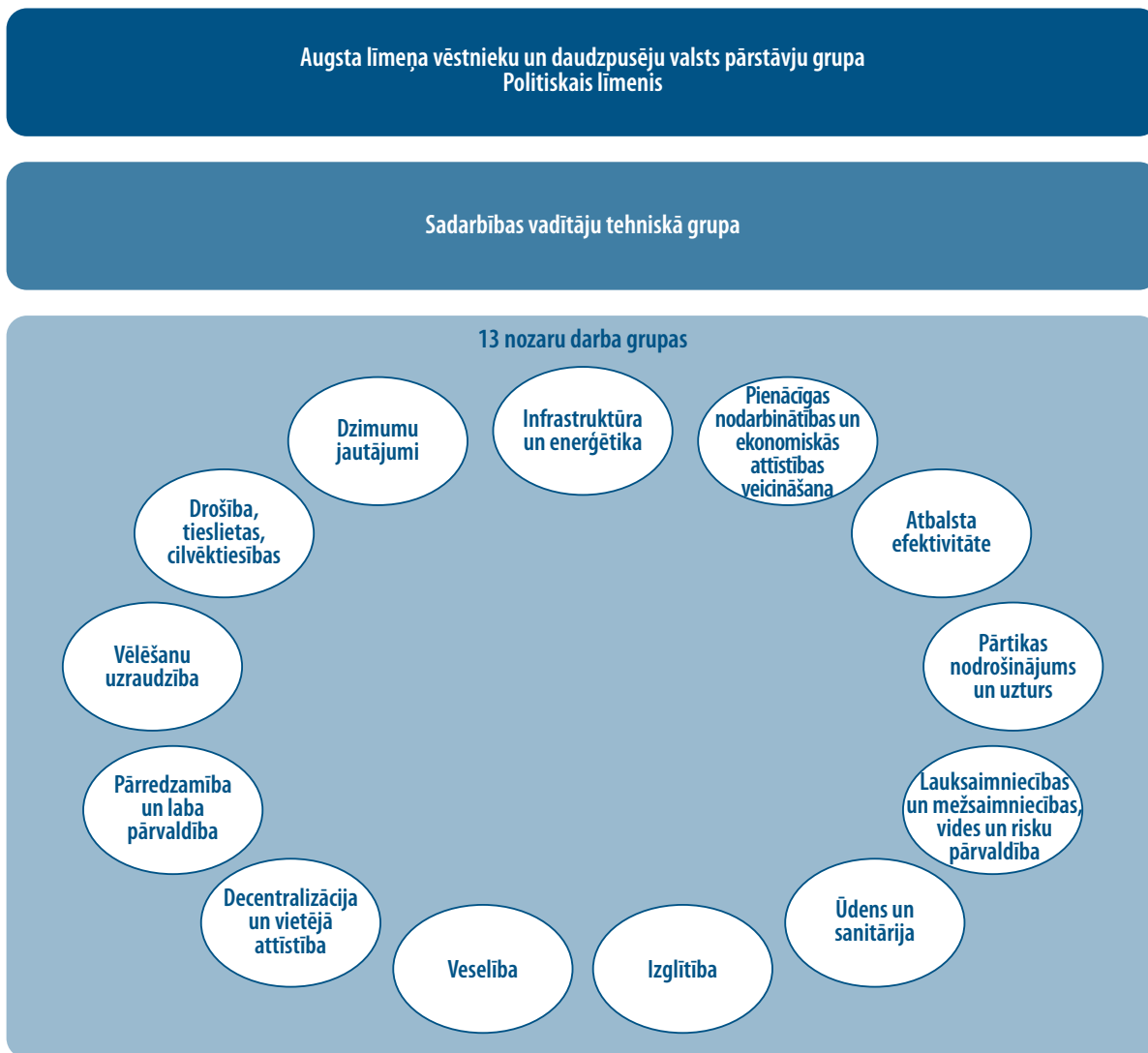
9 Kā noteikts valsts izglītības plānā ("Plan de educación 2010.–2014. ¡Para el cambio ya!").

10 PAAPIR un MADIGEP.

11 Kanāda, Francija, Vācija, Itālija, Japāna, Nīderlande, Spānija, Apvienotā Karaliste, ASV, Zviedrija, Šveice, Centrālamerikas Ekonomiskās integrācijas banka, Amerikas Attīstības banka, Pasaules Banka, Starptautiskais Valūtas fonds un Eiropas Komisija.

Līdzekļu devēju koordinācija Hondurasā

Avots: Eiropas Revīzijas palāta.

18

Komisija cieši sadarbojās ar ES dalībvalstīm, it īpaši, slēdzot deleģēšanas nolīgumus ar Vāciju un Spāniju attiecīgi mežsaimniecības un tieslietu nozarēs. Darba dalīšana joprojām nav efektīva, bet Komisija strādā pie kopīgas plānošanas laikposmam no 2018. gada¹².

12 2013. gadā ES un dalībvalstis, kas darbojas Hondurasā, vienojās par kopīgas plānošanas ceļvedi.

19

Sadarbība ar pārējiem līdzekļu devējiem ir bijusi mazāk intensīva. Revīzijas laikā reālas darba dalīšanas nebija, un tas nozīmē, ka vairāki līdzekļu devēji ar dažādām pieejām aktīvi darbojās prioritārajās nozarēs, it īpaši izglītības¹³, veselības un ūdens un sanitārijas jomās. Dažos gadījumos tas pat noveda pie finansējuma pārklāšanās (sk. **3. izcēlumu**). Galvenais šķērslis labākai līdzekļu devēju koordinācijai bija sadarbības trūkums ar Hondurasas valdību un dažu līdzekļu devēju nevēlēšanās sadarboties.

13 Līdzekļu devēji pievērsās pirmajiem diviem pamatizglītības cikliem, bet trešajam pamatizglītības ciklam vai vidusskolas izglītībai tika sniegts neliels atbalsts.

3. izcēlums

Finansējuma pārklāšanās

Drošības un tieslietu nozarē zināmā mērā pārklājās Drošības ministrijas finansēšana, jo kriminālizmeklēšanas apmācības valsts policijai sniedza vairāki līdzekļu devēji, kas izmantoja dažādas pieejas un doktrīnas.

Ūdens un sanitārijas nozarē puse no visām pašvaldībām atbalstu vispār nesaņēma, bet daudzas citas vienlaicīgi saņēma atbalstu no vairākiem līdzekļu devējiem.

20

Vēl viens šķērslis bija tas, ka nebija laba pārskata par līdzekļu devēju sniegto atbalstu. Visās nozarēs netika veikta informācijas apkopošana (piemēram, kvalitātes sistēmas konkurētspējas uzlabošanai), tā bija nepilnīga un/vai bieži vien bija novecojusi.

Budžeta atbalstu lielākoties sniedza svarīgiem valsts politikas virzieniem, taču Komisijas veiktajā pārvaldībā bija dažas nepilnības

21

Revidenti pārbaudīja, vai budžeta atbalsts bija sniegts, lai atbalstītu svarīgas un uzticamas valsts stratēģijas. Palāta pārbaudīja arī to, vai bija pienācīgi reaģēts uz riskiem, kas saistīti ar budžeta atbalsta sniegšanu, un vai Komisija ES delegācijā nodarbināja pietiekamu skaitu pienācīgi kvalificētu darbinieku, lai vadītu budžeta atbalsta darbības.

Budžeta atbalsts bija adresēts galvenokārt svarīgām un uzticamām valsts stratēģijām

22

Lielu daļu finansiālās palīdzības Komisija sniedza budžeta atbalsta veidā (sk. 8. punktu). Tā šo praksi ieviesa nabadzības mazināšanai kopš 2010. gada (APN un PAPSAC) un kopā ar projektu atbalstu mežsaimniecības nozarei kopš 2013. gada (EuroFor). Nesen Komisija apņēma šo palīdzības veidu izmantot arī pārtikas nodrošinājuma atbalstam (EUROSAN) no 2016. gada. Sniedzot budžeta atbalstu, Komisija vairākumā gadījumu atbalsta valsts attīstības stratēģijas (sk. **1. izcēlumu**), kuras ietver mērķus attiecīgajās jomās, kā arī svarīgas un uzticamas nozares stratēģijas:

- a) nabadzības mazināšanas jomā 2010.–2014. gadam valdībai bija izglītības stratēģija (*"Plan de educación! Para el cambio ya!"*) un veselības stratēģija (*"Plan nacional salud"*), un abas bija virzītas uz Tūkstošgades attīstības mērķu sasniegšanu. Valstij bija arī stratēģiskais plāns ūdens un sanitārijas nozares modernizēšanai.
- b) Darbības mežsaimniecības nozarē noteica 2004.–2021. gada Valsts mežsaimniecības programma¹⁴, kuras mērķis ir samazināt kaitējumu videi un attīstīt nozari, lai tā spētu dot ieguldījumu ekonomikā.
- c) Attiecībā uz pārtikas nodrošinājumu Valsts Pārtikas nodrošinājuma un uztura stratēģiju atjaunināja 2010. gadā, un tās mērķis ir uzlabot pārtikas nodrošinājumu, pārtikas pieejamību un uztura līmeni. Hondurasas prezidents 2014. gadā paziņoja, ka galvenā prioritāte ir tā sauktais "sausais koridors" – reģions¹⁵, kurā hroniski nepietiek uztura. Šo stratēģiju valdība īsteno ar valsts programmu "Sausā koridora apvienība".

23

Tomēr skaidras valdības stratēģijas¹⁶ nebija programmas PAPSAC mērķim – stiprināt kvalitātes sistēmas, lai uzlabotu konkurētspēju¹⁷. Kaut arī valsts plānā ir minēta vajadzība palielināt valsts konkurētspēju un produktivitāti, tajā nav apzināta vajadzība uzlabot kvalitātes sistēmas. Arī valsts konkurences stratēģijā¹⁸ kvalitātes sistēmu uzlabošana nav uzskatīta par prioritāti. Turklāt valsts centieni uzlabot kvalitātes sistēmas bija fragmentāri, un tiem nebija īpaša budžeta, bet iesaistījām iestādēm¹⁹ trūka kompetences politikas virzienu un reformu izstrādei.

- 14 *"Programa Nacional Forestal 2004.–2021."*
- 15 Šis reģions atrodas Hondurasas centrālajā daļā, rietumos un dienvidos.
- 16 Saskaņā ar Eiropas Komisijas Budžeta atbalsta pamatnostādņem nozares budžeta atbalsta programmu pamatā jābūt izstrādātām būtiskām un uzticamām nozares stratēģijām.
- 17 Kvalitātes sistēmas attiecas uz normalizāciju, metroloģiju, akreditāciju un atbilstīguma nodrošināšanu.
- 18 *"Estrategia nacional de competitividad"*.
- 19 Valsts kvalitātes sistēma un Plānošanas un ārējās sadarbības ministrija.

Budžeta atbalsta sniegšana ietvēra būtiskus riskus, kurus Komisija līdz zināmam apmēram ir samazinājusi

24

Budžeta atbalsta sniegšana Hondurasā ir saistīta ar nozīmīgiem riskiem, kas īpaši attiecas uz makroekonomikas nestabilitāti un tādām publisko finanšu pārvaldības nepilnībām kā krāpšana un korupcija. Komisija aprakstīja šos riskus un centās tos mazināt atbilstoši savai riska novērtēšanas sistēmai²⁰.

Makroekonomikas stabilitāte

25

Saņēmējvalsts makroekonomikas stabilitāte ir viens no galvenajiem nosacījumiem ES budžeta atbalsta efektivitātes nodrošināšanai. Hondurasas makroekonomikas politika nebija stabila. Starptautiskais Valūtas fonds 2008. gadā nespēja panākt vienošanos ar Hondurasu pēc novērtējuma, ka tās valdība neievēro Fonda ieteikumus attiecībā uz monetāro un valūtas maiņas politiku, izmaksu kontroli un banku sistēmas uzraudzību. Jauna vienošanās ar Starptautisko Valūtas fondu netika noslēgta līdz 2010. gada oktobrim, bet jau 2012. gada martā tā atkal tika atlikta, jo bija domstarpības par nepieciešamo makroekonomikas politiku, konkrēti, par vajadzību liberalizēt ārzemju valūtu maiņas tirgu. 2014. gada decembrī Starptautiskais Valūtas fonds ar Hondurasas valdību beidzot no jauna vienojās par makroekonomikas politiku, un kopš tā laika šī vienošanās tiek sekmīgi īstenota. Tomēr valsts joprojām ir pakļauta ārējiem satricinājumiem, īpaši saistībā ar Amerikas Savienoto Valstu ekonomikas izaugsmi un naftas cenu.

26

Starp Komisijas ieviestajiem riska mazināšanas pasākumiem ir dialogs, kas ir īpaši spēcīgs ar Finanšu ministriju un tādējādi arī sekmē tās kompetenci. Tiek izmantota arī tehniskā palīdzība, īpaši stāvokļa analīzei, risku novērtēšanai un ekonomikas prognožu sagatavošanai. Komisijas nosacījumi līdzekļu izmaksai (sk. **IV pielikumu**) ietvēra prasību izveidot uzticamu, pienācīgu un uz stabilitāti orientētu makroekonomikas sistēmu. Tomēr tajos ir maz konkrētības par to, kas tieši tiek gaidīts. Ir minēti vairāki rādītāji, bet nav formulēti mērķi un robežvērtības. Tādējādi Komisijas lēmumi par saistību uzņemšanos un budžeta atbalsta izmaksāšanu nebalstās uz pietiekami strukturētu novērtējumu par to, ka progress ir apmierinošs. Šāda pieeja rada īpašas bažas attiecībā uz lēmumiem, kuri pieņemti gados, kad Hondurasai nebija vienošanās ar Starptautisko Valūtas fondu, jo nestabilas makroekonomikas sistēmas risks bija lielāks (sk. 25. punktu).

20 Riska novērtēšanas sistēmu ieviešana saskaņā ar Palātas ieteikumu īpašajā ziņojumā Nr. 11/2010 "Kā Komisija pārvalda vispārējā budžeta atbalstu ĀKK, Latīņamerikas un Āzijas valstīs" (<http://eca.europa.eu>) un dokumentu "Turpmākā pieeja saistībā ar ES budžeta atbalstu trešām valstīm", COM(2011) 638 galīgā redakcija, 13.10.2011.

27

Tā kā makroekonomikas stāvoklis 2012. gadā bija nestabils un nebija vienošanās starp valsti un Starptautisko Valūtas fondu, Komisija vairākas reizes apturēja savus budžeta atbalsta maksājumus, līdz makroekonomikas stabilitātes perspektīva uzlabojās un ar Starptautisko Valūtas fondu tika panākta jauna vienošanās. Šāda laba prakse deva spēcīgu stimulu Hondurasas valdībai un palīdzēja noregulēt situāciju. Periodā, kad Komisija apturēja budžeta atbalstu²¹, tā tomēr parakstīja *EuroFor* finansēšanas nolīgumu, kas paredzēja sniegt papildu budžeta atbalstu. Mēs uzskatām, ka tas deva pretrunīgus vēstījumus, kas varēja mazināt atbalsta efektivitāti.

Publisko finanšu pārvaldība

28

Pareizas publisko finanšu pārvaldības sistēmas ir ļoti svarīgas politikas īstenošanai un sabiedrisko pakalpojumu sniegšanai, un tādēļ tas ir vēl viens no galvenajiem nosacījumiem efektīvam budžeta atbalstam. Publisko finanšu pārvaldībai Hondurasā piemīt būtiskas nepilnības, bet valdība ir pieņēmusi secīgus plānus stāvokļa uzlabošanai. Reformu plāns²², ko pieņēma 2011. gada jūnijā, neatbilda Komisijas iecerēm, jo nebija pietiekami detalizēts un neietvēra skaitļos izsakāmus rādītājus un mērķus. Uzlaboto reformu plānu 2012. gada maijā Komisija atzina par uzticamu, kaut arī tas joprojām bija diezgan vispārīgs.

29

Publisko finanšu pārvaldība ir kļuvusi labāka, tomēr ne tik ātri, kā cerēts. Kopumā tā joprojām ir vāja. Komisija uzskata, ka pastāvīgas problēmas ir:

- a) valdības izdevumi, kas pārsniedz apstiprināto budžetu un pieejamos ieņēmumus;
- b) kavēto maksājumu līmenis joprojām nav zināms;
- c) budžets netiek pilnībā pārvaldīts, izmantojot finanšu līdzekļu vienotu kontu;
- d) Hondurasas Revīzijas palātas²³ efektivitāte ir ierobežota;
- e) publiskā iepirkuma e-platforma nav pārredzama;
- f) korupcijas līmenis joprojām ir problemātisks.

21 Kopumā budžeta atbalsts programmām APN un PAPSAC bija apturēts attiecīgi 17 un 23 mēnešus.

22 *“Plan para la mejora de la gestion, transparencia y escrutinio de las finanzas públicas 2012-2014”.*

23 *“Tribunal Superior de Cuentas”.*

30

Komisija ir centusies mazināt publisko finanšu pārvaldības riskus.

- a) Komisija ir palīdzējusi veikt publisko izdevumu un finanšu pārskatatbildības novērtējumus, un tehniskās palīdzības pasākums *PAAPIR* nodrošināja specializētās zināšanas, kas ļāva sagatavot efektīvāku un vajadzīgāku pasākumu priekšlikumu. Prezidentūras, Finanšu ministrijas un iekšējo kontroles nodaļa darbības spēja ir uzlabota. Palīdzību sniedza arī reformu analīzei un atbilstībai budžeta atbalsta nosacījumiem. Visbeidzot, īstermiņa palīdzība tika izmantota, lai uzlabotu reformas plānu, izstrādātu pieejamā budžeta sertifikātus, kas ļauj izvairīties no papildu budžeta izdevumiem, un iepazīstinātu darbiniekus ar budžeta atbalstu.
- b) Kopš 2012. gadā tika izstrādāta Komisijas politiskā dialoga stratēģija (sk. 42. punktu), Komisija ir kļuvusi daudz aktīvāka politiskajā dialogā par publisko finanšu pārvaldību. Šis dialogs galvenokārt ir vērsts uz budžeta pārvaldības uzlabošanu un aptver tādas tēmas kā nodokļu ieņēmumi, budžeta pārredzamība un publiskā sektora deficīta un izdevumu (piemēram, algu) kontroles mehānismi. Dialogam ir pozitīva ietekme, piemēram, uz pirmā daudzgadu budžeta apstiprināšanu (2016.–2018. gadam) un izdevumu sertifikātu ieviešanu, lai ierobežotu papildu izdevumus no budžeta. Sertifikātu sistēma paredz, ka ministrijām ir jānodrošina finansējuma pieejamība pirms saistību uzņemšanas.
- c) Viens no Komisijas nosacījumiem bija prasība²⁴ izstrādāt uzlabojumu programmu, kura ietvertu politiskās prioritātes, programmas un projektus, reformas, rādītājus, mērķus un atsaucē vērtības. Šī prasība sekmēja 2011. gada reformu plāna pieņemšanu (sk. 29. punktu). Attiecībā uz reformu plāna īstenošanu Komisija kopš 2012. gada ir sagatavojusi strukturētu publisko finanšu pārvaldības novērtējumu, lai iecerētās reformas varētu salīdzināt ar panākto virzību. Tā ir laba prakse, kaut arī šīs ieceres nav precīzi definētas, tāpēc nav skaidrs, kādā apmērā un līdz kuram laikam reformas ir plānotas (sk. **4. izcēlumu**).

24 Šis nosacījums bija iekļauts APN finansēšanas nolīgumā.

Piemēri nekonkrētām reformu iecerēm

- Papildu izdevumi no budžeta ir būtiski jāsamazina, tomēr nav norādīts, kad un kādā apmērā.
- Paredzēts ieviest uzkrājumu grāmatvedības sistēmu, bet nav norādīts termiņš.
- Plānots izmantot finanšu līdzekļu vienoto kontu, bet nav norādīts termiņš.
- Jāpaplašina revīzijas tvērums, bet nav precizēti uzdevumi.

ES delegācijai trūka vajadzīgo zināšanu, lai uz vietas pārvaldītu budžeta atbalsta darbības

31

Budžeta atbalsta pārvaldībai ir vajadzīgas dažādas prasmes, lai pārvaldītu projektus. ES delegācijai Hondurasā pietrūka nepieciešamo makroekonomikas un publisko finanšu pārvaldības zināšanu, lai uz vietas pārvaldītu budžeta atbalsta darbības. Līdz 2013. gadam ES delegācija paļāvās uz Nikaragvas reģionālās delegācijas palīdzību budžeta atbalsta jautājumā un makroekonomiskās analīzes jomā. Lai gan Hondurasas delegācija kaut kādā mērā var paļauties uz centrālajiem dienestiem, lokālu zināšanu trūkums joprojām ietekmē budžeta atbalsta pārvaldību. Tas ir īpaši svarīgi Hondurasā, kur budžeta atbalstu sniedz, neraugoties uz makroekonomikas nestabilitāti (sk. 25. un 26. punktu).

ES darbības kopumā sasniedza plānotos tiešos rezultātus, bet nepilnīgie uzraudzības līdzekļi traucēja sasniegto novērtēt

32

Palāta pārbaudīja, vai darbības bija īstenotas saskaņā ar plānu un vai bija sasniegti iecerētie tiešie rezultāti. Palāta pārbaudīja arī to, vai Komisija pienācīgi uzrauga savu darbību īstenošanu un sasniegtos rezultātus.

Plānotie tiešie rezultāti kopumā tika sasniegti, kaut arī reizēm ar kavēšanos, galvenokārt sarežģīto apstākļu dēļ

33

Komisijas plānotās darbības pārbaudītajās prioritārajās nozarēs galvenokārt bija īstenotas, un tiešie rezultāti lielākoties bija sasniegti. Tomēr drošības un tieslietu nozarē tiešie rezultāti bija sasniegti tikai daļēji. To noteica sarežģītais konteksts pēc 2009. gada valsts apvērsuma, kā arī tas, ka valsts iestādes projektu īstenošanas laikā pienācīgi nesadarbojās. Rezultātā tiesiskā regulējuma harmonizācija, kas bija viens no *PASS* programmas galvenajiem mērķiem, nenotika.

34

Kaut arī tiešie rezultāti kopumā bija sasniegti, īstenošana kavējās visās prioritārajās nozarēs gan 2009. gada valsts apvērsuma dēļ, gan tāpēc, ka 2012.–2014. gada periodā starp valsti un Starptautisko Valūtas fondu nebija panākta vienošanās (sk. 35. punktu), gan tāpēc, ka valsts iestāžu darbības spēja bija ierobežota.

35

Vislielākā kavēšanās bija mežsaimniecības nozarē, un to galvenokārt izraisīja 2009. gada valsts apvērsums. Pēc sākotnējo mežsaimniecības programmu atcelšanas 2009. gadā Komisija nespēja parakstīt *MOSEF* un *EuroFor* finansēšanas nolīgumus līdz plānošanas perioda otrajai pusei (attiecīgi – 2011. un 2013. gads), un līdz pat šī perioda beigām īstenošana nesākās (2012. un 2014. gads). *MOSEF* vēlāk arī būtiski aizkavējās līgumslēgšana un īstenošana. Visas vietējās dotācijas un lielāko daļu projektu Mežu saglabāšanas institūtam parakstīja pēdējā mēnesī pirms galīgā līgumslēgšanas termiņa. Tā visa rezultātā ES palīdzība mežsaimniecības nozarei droši vien turpināsies līdz 2019. gadam, kaut arī sākotnēji to bija paredzēts pabeigt līdz 2014. gadam.

Neatkarīgi no dažādo instrumentu izmantošanas darbības rezultātu uzraudzībā atklājās dažas nepilnības

36

ES atbalsta uzraudzībai Komisija izmantoja vairākus līdzekļus – rādītājus, apmeklējumus uz vietas, uz rezultātiem vērstu uzraudzību un novērtējumus. Rādītāju atlase un izmantošana bija nepilnīga.

- a) Gandrīz puse no *PASS* rādītājiem nebija pietiekami būtiski, jo nebija saistīti ar darbības mērķiem.
- b) Atsevišķu darbības mērķu sasniegšanas gaita ar rādītājiem netika uzraudzīta. Starp piemēriem bija pakalpojumu kvalitāte ūdens un sanitārijas nozarē, mātes un bērna mirstības samazināšana un pienācīga nodarbinātība mežsaimniecības nozarē.
- c) Ūdens un sanitārijas nozarē rādītāji attiecās tikai uz darbībām, nevis uz iznākumu, un tie nebija pilnībā atbilstoši valsts stratēģijām. Piemēram, tie attiecās uz cilvēku skaitu, kam nodrošināta jauna vai labāka piekļuve ūdenim un sanitārijai, bet ne uz to mājsaimniecību īpatsvaru valsts mērogā, kam ir piekļuve dzeramajam ūdenim lauku apvidos.
- d) Rādītājiem bieži vien nebija atsauces vērtību. Lai izmērītu attīstības gaitu un novērtētu, vai mērķi ir reāli un vienlaikus pietiekami vērienīgi, ir nepieciešams precīzs sākumpunkts. Ja arī atsauces vērtības bija noteiktas, tās ne vienmēr bija ticamas, jo Hondurasas valsts iestāžu veiktā datu vākšana bija nepilnīga.
- e) Palātas veikto iztaujāšanu laikā Hondurasas valdība un dažādās ministrijas apšaubīja Valsts Statistikas institūta savāktu uzraudzības datu kvalitāti un būtiskumu, jo reizēm tie atšķīrās no attiecīgo ministriju sagatavotajiem uzraudzības datiem.
- f) Dažos gadījumos rādītāji nebija ticami (piemēram, nelikumīga mežizstrāde – nulle) vai arī bija formulēti pēc tam, kad saistības par līdzekļiem jau bija uzņemtas. Līdz *APN* finansēšanas nolīguma parakstīšanai rādītāji un mērķi nebija atlasīti.

37

Uzraudzībai Komisija izmantoja arī apmeklējumus uz vietas. Kaut arī Komisija šos apmeklējumus uz vietas dokumentēja, tie nebija plānoti, pamatojoties uz riska analīzi.

38

Uz rezultātiem vērstu uzraudzību darbību īstenošanas laikā vai pēc tam veica ārēji konsultanti. Pārbaudītajā periodā uzraudzība bija veikta visās prioritārajās nozarēs un visām darbībām, kur notika nozīmīga virzība. Konsultanti sniedza ieteikumus, kuru izpilde netika konsekventi pārbaudīta. Dažos gadījumos (APN) tā notika tāpēc, ka ieteikumi tika sniegti tikai īstenošanas perioda beigās, bet citos – tās bija valsts iestādes, kas neveica vajadzīgos pasākumus, lai ieteikumus īstenotu.

Komisija ir labi strādājusi, iedibinot konstruktīvu politisko dialogu, kas sekmē pozitīvas pārmaiņas

39

Palāta pārbaudīja, vai politikas dialogā Komisija izmantoja strukturētu pieeju, kas ietver skaidrus mērķus, biežu mijiedarbību, panāktās virzības dokumentēšanu un rezultātu novērtēšanu. Revidenti pārbaudīja arī to, vai politiskais dialogs atbilda ES darbību mērķiem un vai tas bija aktīvs, konstruktīvs un pietiekams reālas ietekmes panākšanai.

Komisija ir izstrādājusi attiecīga politiskā dialoga stratēģijas lielākajai daļai prioritāro nozaru

40

ES un Hondurasas politiskā dialoga noteikumi bija formulēti Politiskā dialoga un sadarbības nolīgumā (sk. 6. punktu), bet nākotnē tie būs iekļauti Asociācijas nolīgumā (sk. 5. punktu). Politiskā dialoga vispārējais satvars ir pienācīgs. Kopš 2012. gada ES delegācija Hondurasā ir izstrādājusi astoņas politiskā dialoga stratēģijas, kas aptver makroekonomikas politiku, publisko finanšu pārvaldību, attīstības politiku, pienācīgas kvalitātes nodarbinātību, pārtikas nodrošinājumu, mežsaimniecību, ūdeni un sanitāriju un kvalitātes sistēmas konkurētspējas uzlabošanai.

41

Šīs stratēģijas atjaunināja 2013. un 2015. gadā, un tās ietver politiskā dialoga mērķus. Tā ir laba prakse, lai arī stratēģijas ir diezgan vispārīgas un nav skaidrs, cik un kāda līmeņa kontakti ir vajadzīgi. Turklāt tās nav visaptverošas: joprojām nav īpašas dialoga stratēģijas nabadzības mazināšanas vai drošības un tieslietu jomā.

42

Svarīgi politiskā dialoga aspekti tiek dokumentēti pārskatos par valsti, kurus deleģācija sagatavo Komisijas centrālajiem dienestiem. Dialogu daļēji dokumentē arī projektu vadītāji, kuri pēc apmeklējumiem uz vietas Komisijai iesniedz ziņojumus par svarīgām sanāksmēm. Šāda veida ziņojumi ir iesniegti, piemēram, par veselību, izglītību, mežsaimniecību un kvalitātes sistēmām konkurētspējas uzlabošanai. Tomēr politiskā dialoga stratēģiju īstenošana nav izsmeltoši dokumentēta. Turklāt Komisija nav novērtējusi savām politiskā dialoga stratēģijām izvirzīto mērķu sasniegšanu.

Komisijas politiskais dialogs atviegloja ES darbību īstenošanu un panāca dažus konkrētus uzlabojumus

43

Politisko dialogu biežāk vada līdzekļu devēji, nevis valsts iestādes, kas ir otrā labākā pieeja. Komisija ir ieguldījusi ievērojamu darbu, lai būtisks un konstruktīvs politiskais dialogs notiktu visos līmeņos. Ja dialogs ar pārējiem līdzekļu devējiem tiek koordinēts, tad Komisija ir iesaistīta vairākumā iniciatīvu. Komisija vada arī divpusēju dialogu vai arī koordinācijas komitejās pārrauga savas finansētās darbības, piemēram, mežsaimniecības vai drošības un tieslietu jomā. Kopumā Komisijas dialogs ir bijis saskaņā ar darbību mērķiem un sekmējis to īstenošanu.

44

Kaut arī ES ir viens no lielākajiem līdzekļu devējiem Hondurasā, tās finanšu ieguldījums pārbaudāmā perioda laikā vidēji bija tikai 0,2 % no šīs valsts IKP. Tādējādi sviras efekts, ko tā varētu no politiskā dialoga sagaidīt, ir ierobežots – daudz mazāks nekā, piemēram, Amerikas Savienotajām Valstīm, kuras ir Hondurasas lielākais tirdzniecības partneris. Tomēr Komisijas dialogam arī bija ietekme, kas pārsniedza darbību mērķus. Tam ir piemēri.

- a) Papildus Komisijas darbībām, tās dialogs mežsaimniecības nozarē risināja arī citus svarīgus jautājumus, kas bija, piemēram, mizgraužu invāzijas apkarošana un sarunas par brīvprātīgu partnerattiecību nolīgumu starp ES un Hondurasu par meža tiesību aktu ieviešanu, kā arī pārvaldību un tirdzniecību. Šīs sarunas bija sekmīgas, un nolīgums, kuru, iespējams, parakstīs 2016. gadā, liks Hondurasai uzņemties saistības, kas ļauj tirgot tikai likumīgi iegūtus kokmateriālus, un izveidot sistēmu, ar kuru pārbauda koksnes likumību. Šīs sarunas arī palīdzēja stiprināt darbības spēju mežsaimniecības nozarē.
- b) Cilvēktiesību jomā²⁵ Komisijas politiskais dialogs noderēja, lai veicinātu ANO Augstā cilvēktiesību komisāra biroja atvēršanu Hondurasā. Hondurasas valdība ir paudusi piekrišanu, un drīz ir gaidāma Biroja atvēršana. Komisija ir sekmīgi veicinājusi likumdošanas reformas, piemēram, likumu par cilvēktiesību aizstāvju aizsardzību. Tā palīdzēja arī izveidot platformu dialogam ar pilsonisko sabiedrību par cilvēktiesībām un informācijas apmaiņai ar valdību.

45

Komisijas dialoga potenciālo ietekmi vājināja daži faktori.

- a) Palāta atrada maz pierādījumu tam, ka Komisija savā dialogā pievērsās dažām no jomām, ko atbalstīja no APN. Piemēram, lai risinātu lielās grūtības saistībā ar izglītības mērķu sasniegšanu, ar valsts iestādēm bija notikušas tikai nedaudzas divpusējas tehniskas sanāksmes²⁶. Dialogs ar citiem līdzekļu devējiem šajā jomā aptvēra vispārīgus aspektus, piemēram, pārvaldības sistēmas un jauno izglītības likumu. Tajā saistībā ar izglītību netika risināti jautājumi par mācību gada atkārtotās augsto līmeni un skolas pamešanu. Turklāt nav pierādījumu par to, ka Komisijas politiskais dialogs ietvēra 2011.–2015. gada valsts statistikas stratēģijas īstenošanu vai civildienesta reformu, kaut arī tas šajā darbībā bija paredzēts.
- b) Hondurasas valsts iestādes ne vienmēr atsaucās Komisijas politiskajam dialogam. Piemēram, neraugoties uz ES centieniem, valdība nepieņēma valsts drošības un tieslietu nozares politiku. Turklāt Komisijai neizdevās popularizēt ar ES atbalstu izveidoto Tiesu iestāžu novērošanas centru. Tā redzamību un efektivitāti apdraudēja valdības atbalsts cita novērošanas centra izveidei²⁷.

25 Šī joma ir cieši saistīta ar drošību un tieslietām.

26 Divas sanāksmes 2011. gadā, viena 2012. gadā un viena 2013. gadā.

27 Citu novērošanas centru plānoja izveidot starptautiska komisija, kas bija izveidota korupcijas izmeklēšanai, – Misija korupcijas un nesodāmības apkarošanai Hondurasā. Šī Amerikas valstu organizācija ierosināja izveidot novērošanas centru, lai četrus gadus palīdzētu valsts iestādēm veikt noziegumu izmeklēšanu un kriminālvajāšanu un tiesu sistēmas reformas.

Grūtajos šis valsts apstākļos ES darbības ir sekmējušas pozitīvas pārmaiņas, tomēr kopējais stāvoklis Hondurasā joprojām raisa bažas

46

Palāta pārbaudīja, vai ES darbībām ir bijusi pozitīva ietekme. Šim nolūkam revidenti vērtēja prioritārās nozares sasniegumus, kā arī visas saiknes starp šiem sasniegumiem un ES atbalstu.

Nabadzības līmenis ir paaugstinājies

47

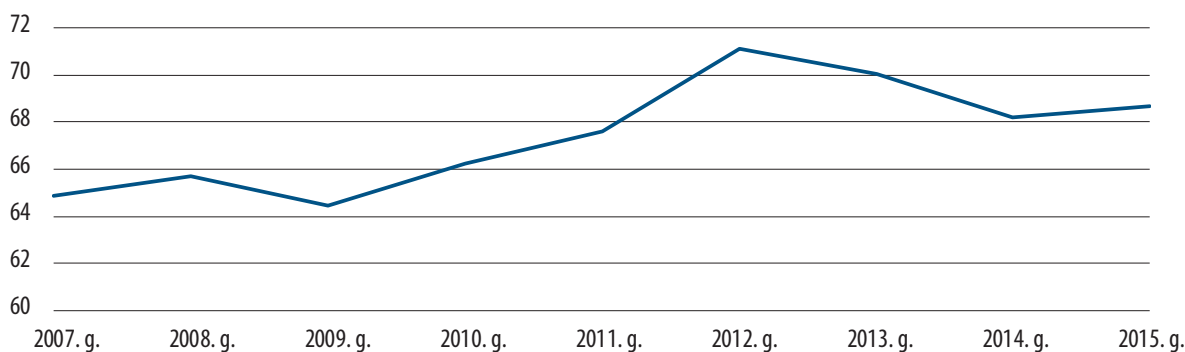
Neraugoties uz sociālo izdevumu palielināšanos, nabadzības līmenis, kuru aprēķināja, balstoties uz ienākumiem un pamatvajadzībām, 2007.–2015. gada periodā bija paaugstinājies (sk. **3. attēlu**). Lai gan nabadzība ir visvairāk izplatīta lauku rajonos, galēja nabadzība ir īpaši pieaugusi pilsētu teritorijās. Hondurasā joprojām ir viena no nabadzīgākajām un nevienlīdzīgākajām²⁸ Latīņamerikas valstīm.

28 Džini koeficients 2014. gadā bija 0,58 %.

3. attēls

Nabadzības līmenis Hondurasā (%)

Nabadzības rādītājs (%)

Avots: Valsts Statistikas institūts.

Izglītība

48

Izglītības jomā ir sasniegti vairāki pozitīvi rezultāti. Izglītības ministrija ir pieņēmusi jaunu izglītības likumu²⁹ un vairākus noteikumus. Lielākā joma, kurā progresu ir atzinusi starptautiskā sabiedrība, ir vismaz 200 dienu skolas gada ieviešana valsts skolu sistēmā. Turklāt katru gadu nelabvēlīgākajā situācijā esošajos reģionos tika atvērti aptuveni 400 pirmsskolas izglītības centru, un uzlabojumi cilvēkresursu administrēšanas sistēmā ļāva likvidēt aptuveni 15 000 viltus skolotāju amata vietas.

49

Tomēr 2015. gada mērķis, kura pamatā ir Tūkstošgades mērķi, attiecībā uz pamatskolu pabeigušo bērnu skaitu netika sasniegts. Bija sasniegti tikai trīs no septiņiem mērķiem, kas 2010.–2022. gada valsts plānā bija noteikti 2013. gadam (sk. **1. izcēlumu**)³⁰. No izglītības rādītājiem, kas bija noteikti 2010.–2014. gada valdības plānā, septiņi nebija izmērāmi, desmit liecināja par labu attīstības gaitu, bet 11 nebija sasniegti tik labi, kā plānots³¹. Nebija sasniegts neviens no astoņiem mērķiem, kas APN ietvaros bija jāsasniedz līdz 2014. gadam. Sešos gadījumos rezultāti pat nokritās zem atsauces vērtības³².

50

Nav pierādījumu, ka APN būtu bijusi liela ietekme uz izglītības nozari. Kaut arī izglītības ministrijas budžets 2007.–2010. gadā ievērojami palielinājās, pēc tam – APN īstenošanas laikā tas nemainījās. Lietderība palielinājās, tomēr to panāca ar labāku finanšu piešķirumu pirmsskolas izglītībai un algu izmaksu samazināšanu no 55 % izdevumu 2007. gadā līdz 49 % 2014. gadā.

Veselība

51

Bija sasniegti četri no pieciem APN mērķiem veselības jomā. Palielinājās slimnīcās dzimušo skaits, tāpat arī prenatālās un postnatālās aprūpes īpatsvars. Pieauga arī medicīnisko konsultāciju skaits lauku centros. Vispārējais APN mērķis veselības jomā bija sasniegts, jo bērna un mātes mirstības rādītāji pārbaudes periodā nedaudz samazinājās. Tomēr 2010.–2014. gada valsts veselības plānā un Tūkstošgades attīstības mērķos noteiktie lielumi nebija sasniegti (sk. **1. tabulu**).

- 29 Vispārējais likums par izglītību (*Ley Fundamental de Educación*).
- 30 Dienu skaits skolā, vidējās izglītības pirmo ciklu pabeigušo skolēnu īpatsvars un vidējais gadu skaits skolā.
- 31 Hondurasas Revīzijas palātas secinājums.
- 32 Pirmsskolas izglītības neto aptvērums, trešā pamatzglītības cikla neto aptvērums, matemātikas zināšanas trešajā pamatzglītības klasē, to bērnu īpatsvars, kuri sistēmu pamet, spēju valodas zināšanas gan pirmajā, gan otrajā pamatzglītības ciklā.

Bērna un mātes mirstības rādītāji

		Bērna mirstības rādītājs (uz 1000 dzīvi dzimušajiem)	Mātes mirstības rādītājs (uz 100 000 dzīvi dzimušajiem)
Stāvoklis 2009. gadā		26	108
Mērķlielumi	2010.–2014. gada valsts veselības plāns (mērķlielumi 2014. gadam)	15	60
	Tūkstošgades attīstības mērķi (mērķlielumi 2015. gadam)	16	45
Stāvoklis 2014. gadā		24	73

Avots: Valsts statistikas institūts, Valsts veselības plāns, Tūkstošgades attīstības mērķi.

52

Tomēr vajadzīgā politiskā griba bija parādīta, kad Veselības ministrijas budžets 2007.–2015. gadā tika ievērojami palielināts un bija centieni panākt lietderīgākus izdevumus. Šajā aspektā samazinājās vispārējie izdevumi, jo algu izmaksas kritās no 18 % līdz 15,4 % no izdevumiem. Kopā ar citiem līdzekļu devējiem ES šajos uzlabojumos bija savi nopelni. Tomēr strukturālas nepilnības, atkārtoti slimību uzliesmojumi³³ un biežas pārmaiņas ministrijā traucēja turpmākam progresam.

Ūdens un sanitārija

53

Hondurasā ir relatīvi augsts līmenis attiecībā uz piekļuvi ūdenim (86 % no māj-saimniecībām 2012. gadā) un sanitārijai (80 % no māj-saimniecībām 2012. gadā)³⁴. Tas ir tuvu vai pārsniedz Tūkstošgades attīstības mērķus 2015. gadam (attiecīgi – 88 % un 75 %). Tomēr ir lielas atšķirības starp lauku un pilsētu teritorijām. Arī dze-ramais ūdens ir liela problēma. Saskaņā ar aplēsēm tikai 10 % lauku iedzīvotāju ir pieejams hlorēts ūdens, pretstatā 70 % pilsētās³⁵.

54

Kopš 2012. gadā sāka īstenot programmu PAPSAC, to iedzīvotāju īpatsvars, kam ir piekļuve krāna ūdenim (sk. **4. attēlu**) un sanitārijai³⁶, nav palielinājies, jo ieguldī-jumu līmeņi nebija pietiekami³⁷. Valsts ūdens apgādātājam³⁸ piešķirtais budžets 2007.–2014. gadā palielinājās, taču šie papildu līdzekļi, ko saņēma pakalpojuma sniedzējs, lielākoties tika izlietoti obligātajiem izdevumiem, proti, algām un parā-du maksājumiem.

33 Piemēram, Čikungunjas drudzis, tropu drudzis, malārija un Zikas vīruss.

34 Valsts 2011.–2012. gada apsekojums demogrāfijas un veselības jomā, Valdības ziņojums par 2010.–2014. gada valsts plānu un *Foro Nacional de Convergencia* – pilsoniskās sabiedrības organizācija, kas uzrauga valsts attīstības stratēģiju īstenošanu.

35 Valsts programma dzeramā ūdens kvalitātes uzlabošanai – daļa no Valsts dzeramā ūdens un sanitārijas plāna.

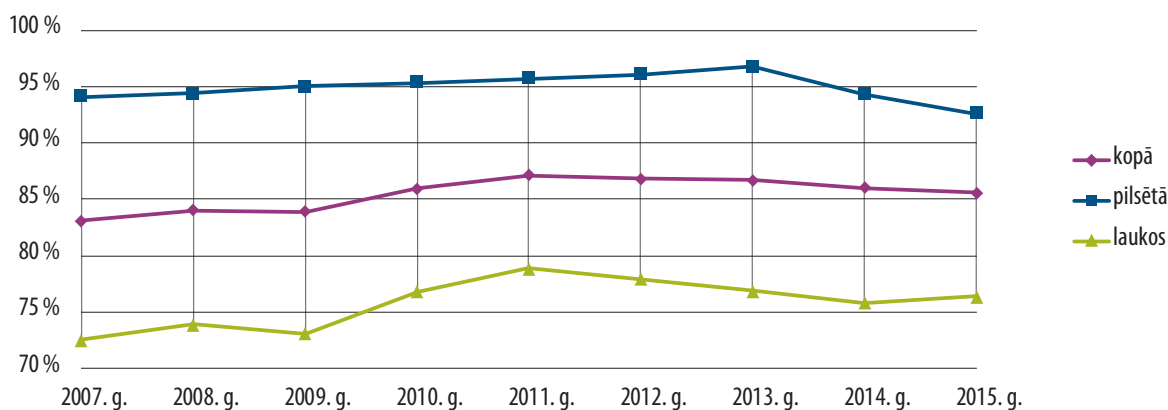
36 PVO un ANO Bērnu fonda (UNICEF) Kopīgā uzraudzības programma ūdensapgādei un sanitārijai. Honduras. Dati atjaunināti 2015. gada jūnijā. Dati iegūti arī no Valsts Statistikas institūta.

37 Pasaules Banka, 2013. gads. Honduras – valsts izdevumu pārskats: ūdens un sanitārijas pakalpojumu decentralizācija.

38 *Servicio Autónomo Nacional de Acueductos y Alcantarillados*.

4. attēls

Mājsaimniecības, kurām ir piekļuve krāna ūdenim Hondurasā

Avots: Valsts Statistikas institūts.

55

Šajā kontekstā ES ieguldījums nozarē bija relatīvi neliels. Valsts iestādes izmantoja vairāku līdzekļu devēju finansējumu, lai 13 957 cilvēkiem nodrošinātu piekļuvi ūdenim un sanitārijai, tās arī stiprināja 20 pašvaldību ūdenssaimniecības pārvaldes un vietējās pārraudzības un kontroles struktūras, izveidoja trīs upes baseinu padomes un apstiprināja Valsts dzeramā ūdens un sanitārijas plānu un ar to saistītos finanšu noteikumus.

39 2800 miljoni kilogramu ar kopējo vērtību 2100 miljoni dolāru (avots: Hondurasas Centrālā banka).

Kvalitātes sistēmas konkurētspējas uzlabošanai

56

PAPSAC mērķi bija sasniegti. Tie bija tiešo rezultātu mērķi, kas attiecās uz apstiprināto procesu, sertificēto ražotāju un informēšanas kampaņu skaitu. Taču šā atbalsta galīgo ietekmi uz Hondurasas produktu konkurētspēju nav iespējams izmērīt. Daži rādītāji liecina, ka šī ietekme drīzāk bija neliela. No 2012. līdz 2015. gadam nedaudz palielinājās eksporta apjoms, bet samazinājās tā kopējā vērtība. Uz ES eksportētās produkcijas apjoms svārstījās, bet augstais 2011. gada līmenis³⁹ pēc tam vairs netika sasniegts, kaut arī 2012. gadā tika noslēgts Asociācijas nolīgums (sk. 5. punktu).

ES atbalsts veicināja mežsaimniecības pārvaldības reformas, taču ir pārāgri spriest par kopējo ietekmi

57

ES atbalsts mežsaimniecības nozarei sekmēja papildu reformas. Projektu atbalsta apvienošana ar iespēju saņemt nozares atbalstu no ES paātrināja vienotas nozares politikas formulēšanu un pieņemšanu 2013. gadā, ar ko piešķīra pilnvaras Mežu saglabāšanas institūtam. ES atbalsts sekmēja arī reformas, kuru mērķis bija uzlabot nozares pārvaldību, stiprināt pašvaldību veikto mežu apsaimniekošanu un vienkāršot administratīvās procedūras.

58

Šīs reformas vēl nav sasniegušas pietiekami lielu kopējo ietekmi. Meža zemes daļa Hondurasā faktiski samazinājās no 59 % 2011. gadā līdz 48 % 2014. gadā⁴⁰. Tas ne tikai samazināja meža segumu valstī, bet arī ietekmēja bioloģisko daudzveidību. Viens no galvenajiem iemesliem bija tas, ka samazinājās mežu apsaimniekošanas platība, par ko liecina mazāks skaits mežu apsaimniekošanas plānu⁴¹. Rezultātā uz pusi no platībām apsaimniekošanas plāni vairs neattiecās. Attiecīgi transversālos jautājumus, piemēram, meža ugunsgrēkus ir kļuvis daudz grūtāk risināt. Kopš 2012. gada pastāvīgi ir palielinājies ugunsgrēku skaits un to skartā platība.

59

Turpmāk minēti iemesli tam, kāpēc ietekme vēl nav īpaši manāma.

- Mežu saglabāšanas institūta stiprināšanai traucēja likumdošanas kavēšanās. Rezultātā, kad sāka īstenot *EuroFor* programmu, Institūta darbības spēja vēl nebija pilnīga. Tādējādi tika palaista garām iespēja efektīvi īstenot mežsaimniecības politiku un *EuroFor*.
- Mežsaimniecības nozares mērķu sasniegšanai valsts iestādes ļoti maz izmantoja papildu budžeta līdzekļus no pieejamā ES atbalsta⁴².
- Nozarē radās citas lielas grūtības, jo palielinājās mizgraužu invāzija (sk. 44. punkta a) apakšpunktu).

40 Hondurasas Mežsaimniecības statistikas gadagrāmatas 2011. un 2014. gadam.

41 Mežu apsaimniekošanas plāns ir tehnisks, juridisks un izmantošanai darbībā paredzēts dokuments, kurā noteikts, kā ilgtspējīgi apsaimniekot konkrēto mežu vismaz piecu gadu periodā. Tas ietver mērķus, ieguldījumu plānu un rīcības programmu.

42 Līdzekļi, kurus Hondurasas Valsts kase katru gadu pārskaitīja Mežu saglabāšanas institūtam, 2013. un 2014. gadā nepalielinājās. Palielinājums bija 2015. gadā (1,3 miljoni EUR), bet tas bija daudz mazāks nekā līdz tam izmaksātais ES budžeta atbalsts (1,8 miljoni EUR).

ES atbalsts ir sekmējis tiesu iestāžu un valsts drošības struktūru ciešāku sadarbību, tomēr stāvoklis valstī joprojām ir kritisks

60

Kopš 2011. gada cīņa pret vardarbību, nesodāmību un korupciju Hondurasā ir ievērojami pastiprinājusies. Šie panākumi tika gūti, pateicoties ES atbalstam. PASS un Eurojusticia koordinācijas komitejas ir uzlabojušas informācijas apmaiņu starp tiesu un valsts drošības iestādēm; viens no pozitīvajiem rezultātiem bija iestāžu nolīgumi par, piemēram, kopīgām apmācībām. Tomēr iestāžu sadarbība joprojām ir ierobežota, jo katrai iestādei ir sava stratēģija. Turklāt iestāžu trūkumi un sarežģītais konteksts, kas veidojās pēc 2009. gada valsts apvērsuma, neļāva īstenot centienus pieņemt vienu valsts drošības un tieslietu nozares politiku un saskaņot tiesisko regulējumu.

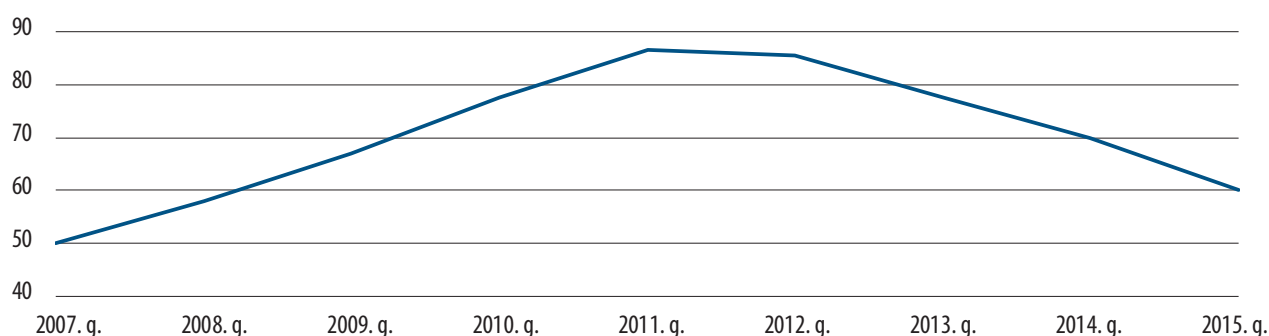
61

Joprojām problēma ir plaši izplatītā vardarbība. Kaut arī slepkavību īpatsvars precīzi neatspoguļo kopējo drošības situāciju, tas tomēr ir svarīgs rādītājs (sk. **5. attēlu**). Lai gan slepkavību īpatsvars kopš 2012. gada ir samazinājies, tas joprojām ir ļoti liels šim reģionam (mazāk nekā 30 nāves gadījumi uz 100 000 iedzīvotāju Centrālamerikā) un salīdzinājumā ar pasaules standartiem (mazāk nekā desmit nāves gadījumi uz 100 000 iedzīvotāju⁴³).

43 Apvienoto Nāciju Organizācijas Narkotiku kontroles un noziedzīgu nodarījumu novēršanas birojs, *Global Study on Homicide 2013* [Globālais pētījums par slepkavībām 2013. gadā], pieejams šādā adresē: <https://www.unodc.org/gsh/>

5. attēls

Ikgadējais slepkavību īpatsvars uz 100 000 iedzīvotāju Hondurasā

Avots: Hondurasas policija.

62

Slepkavību īpatsvara samazināšanās cēloņus skaidro dažādi. Valdība dod priekšroku spēka pozīcijām, piemēram, izvieto militāro policiju, nevis vairāk pievēršas noziedzības novēršanai. Kaut arī ir iespējams, ka profilakses pasākumi un valsts drošības iestāžu stiprināšana ir sekmējuši slepkavību īpatsvara samazināšanos, tam nav drošu pierādījumu. Tā kā ES finanšu ieguldījums bija relatīvi neliels un daži no galvenajiem *PASS* mērķiem netika sasniegti, ļoti iespējams, ka ES finansējuma ietekme ir bijusi diezgan ierobežota.

63

Revīzijā pārbaudīja ES attīstības atbalsta efektivitāti prioritārajām nozarēm Hondurasā. Palāta konstatēja, ka šis valsts sarežģītajos apstākļos ES darbības bija nozīmīgas, kopumā sasniedza plānotos tiešos rezultātus un sekmēja vairākas pozitīvas pārmaiņas šajās nozarēs. Tajā pašā laikā stāvoklis šajā valstī kopumā joprojām raisa bažas. Nabadzības līmenis ir paaugstinājies, meža platības ir samazinājušās, un vardarbība joprojām ir plaši izplatīta, arī slepkavību skaits ir ļoti liels. Tika konstatētas nepilnības arī tajā, kā Komisija pārvaldīja ES palīdzību. Pamatojoties uz iepriekš minēto, Palāta secina, ka ES attīstības atbalsts prioritārajām nozarēm Hondurasā bija daļēji efektīvs.

64

Komisijas pieeja attīstības atbalsta sniegšanai Hondurasā bija pareizi adresēta jomām, kurās bija lielas vajadzības, ko lielākoties aptvēra piemērotas un uzticama valsts stratēģijas. Tomēr šīs pieejas elastība nozīmēja, ka dažas jomas saņēma ES atbalstu tikai relatīvi īsu laika periodu, un tas palielināja risku, ka atbalsta potenciālā ietekme nebūs pietiekama. Turklāt revidenti secināja, ka ES darbības atbalsta sniegšanai aptvēra ļoti plašus mērķus, līdz ar to finanšu palīdzība bija izkaisīta daudzās jomās vai nerisināja dažas prioritāras vajadzības. Kaut arī Hondurasā ir laba līdzekļu devēju koordinēšanas struktūra, faktiskā sadarbība bija relatīvi ierobežota, tāpēc dažos konkrētos gadījumos atbalsts pārklājās. Tomēr Komisija kopā ar ES dalībvalstīm turpina darbu pie kopīgas programmas periodam pēc 2018. gada (sk. 12.–20. punktu).

1. ieteikums. Stiprināt ES pieeju, uzlabojot tās konsekvenci un mērķtiecību

---

Kad nākamo reizi tiks grozīta stratēģija prioritāro nozaru atbalstam Hondurasā, Komisijai ir jāpildina sava pieeja,

- a) nodrošinot, ka atbalsts prioritārajām nozarēm tiek sniegts pietiekami ilgi, lai spētu sasniegt izvirzītos mērķus;
- b) sašaurinot savu darbību tvērumu līdz dažām skaidri noteiktām jomām, kas ietver palīdzību ierobežotam iestāžu skaitam;
- c) kopā ar ES dalībvalstīm turpinot darbu pie kopīgas plānošanas un labāk koordinējot savu pieeju ar pārējiem līdzekļu devējiem.

65

Lielu daļu finansiālās palīdzības Komisija sniedza budžeta atbalsta veidā, tādējādi kopumā atbalstot svarīgas un uzticamas valsts stratēģijas. Tomēr ES delegācijai pietrūka nepieciešamo makroekonomikas un publisko finanšu pārvaldības zināšanu, lai uz vietas pārvaldītu budžeta atbalsta darbības. Turklāt budžeta atbalsta sniegšana Hondurasā ietver nozīmīgus riskus saistībā ar makroekonomikas sistēmu un publisko finanšu pārvaldību. Komisija spēja šos riskus daļēji mazināt, izmantojot dialogu un tehnisko palīdzību un izvirzot nosacījumus, kas jāievēro līdz budžeta atbalsta izmaksāšanai. Komisija neveica pietiekami strukturētu budžeta atbalsta attiecināmības novērtējumu tā, lai pierādītu, ka plānotās pozitīvās pārmaiņas ir sasniegtas atbilstoši mērķtiecīgām un skaidri definētām atsauces vērtībām. Vienā gadījumā tā apņēmas sniegt budžeta atbalstu, bet tajā pašā laikā apturēja maksājumus, jo nebija ievēroti vispārējie attiecināmības nosacījumi. Tas raidīja partnervalstij pretrunīgus vēstījumus, kas apdraudēja atbalsta efektivitāti (sk. 21.–31. punktu).

2. ieteikums. Stiprināt budžeta atbalsta darbību pārvaldību

Komisijai ir vēl vairāk jāpastiprina budžeta atbalsta darbību pārvaldība,

- a) nodrošinot konsekventus vēstījumus, kad tā pieņem lēmumus par jauniem budžeta atbalsta līgumiem. Konkrēti, Komisijai jāizvairās uzņemties budžeta atbalsta saistības un vienlaikus apturēt maksājumus, jo nav ievēroti attiecināmības nosacījumi, kas attiecas uz makroekonomikas sistēmu un/vai publisko finanšu pārvaldību;
- b) labāk strukturējot turpmākos budžeta atbalsta attiecināmības novērtējumus, lai pierādītu, ka plānotās pozitīvās pārmaiņas ir sasniegtas atbilstoši mērķtiecīgām un skaidri definētām atsauces vērtībām;
- c) nodrošinot, lai nākamajā reizē, kad notiks delegācijas darbinieku rotācija, ES delegācija Hondurasā iegūtu labākas makroekonomikas un publisko finanšu pārvaldības zināšanas.

66

Lielākā daļa Komisijas darbībām plānoto pasākumu ir īstenoti un tiešie rezultāti ir sasniegti, kaut arī ar nozīmīgiem kavējumiem lielākoties ārēju apstākļu dēļ. Komisijas veiktajai darbības rezultātu uzraudzībai bija trūkumi attiecībā uz rādītāju atlasīšanu un izmantošanu, plānotajiem apmeklējumiem uz vietas, uz rezultātiem vērsta uzraudzības laika grafiku un izrietošo ieteikumu īstenošanas kontroli (sk. 32.–38. punktu).

3. ieteikums. Stiprināt ES darbību izpildes rezultātu novērtēšanu

Komisijai ir vēl vairāk jāpastiprina turpmāko ES darbību izpildes novērtēšana, savlaicīgi izraugoties pietiekamus, būtiskus un skaitļos izsakāmus darbības rezultātu rādītājus un nosakot tiem atsauces vērtības. Saistībā ar to Komisijai jāapsver, kā stiprināt valsts sistēmas (it īpaši Valsts Statistikas institūtu), lai iegūtu uzticamus datus par demogrāfiskajām un citām tendencēm. Tai jāuzlabo savas uz rezultātiem vērstas uzraudzības laika grafiks un regulāri jākontrolē, kā tiek īstenoti izrietošie ieteikumi.

67

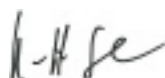
Komisija ir izstrādājusi dialoga stratēģijas, lai dažādās jomās strukturētu savu politisko dialogu ar Hondurasas valdību. Tā ir laba prakse, kaut arī šīs stratēģijas ir drīzāk vispārīgas un neaptver visas svarīgās jomas, piemēram, nabadzības mazināšanu un drošību un tieslietas. Turklāt Komisija neveica rakstiskus novērtējumus par to, kādā mērā ir izdevies sasniegt ar tās dialoga stratēģijām izvirzītos mērķus. Kopumā Komisija ir ieguldījusi pamatīgu darbu visos līmeņos, lai panāktu būtisku un konstruktīvu politisko dialogu, kas sekmēja ES darbību mērķu sasniegšanu (sk. 39.–45. punktu).

4. ieteikums. Stiprināt politisko dialogu prioritārajās nozarēs

Līdz 2018. gadam Komisijai ir vēl vairāk jāpastiprina savs politiskais dialogs prioritārajās nozarēs, plašāk izmantojot dialoga stratēģijas visās attiecīgajās jomās. Šim nolūkam ir skaidri jādefinē dialogam plānotie rezultāti/ tiešie rezultāti. Pēc tam Komisijai ir jāveic rakstisks novērtējums par to, kādā mērā ir izdevies sasniegt tās dialoga stratēģiju mērķus.

Šo ziņojumu 2016. gada 25. oktobra sēdē Luksemburgā pieņēma III apakšpalāta, kuru vada Revīzijas palātas loceklis *Karel PINXTEN*.

Revīzijas palātas vārdā –

priekšsēdētājs
Klaus-Heiner LEHNE

Hondurasas karte

Kartogrāfija: Eurostat — GISCO, 2016. gada jūnijs

Administratīvās robežas: © EuroGeographics © UN-FAO © Geonames

Orientējoši piešķirumi prioritārajām nozarēm Hondurasā 2007.–2013. un 2014.–2020. gadā

Laikposms	2007.–2013. g.		2014.–2020. g.
Prioritārā nozare	Nabadzības mazināšana		Pārtikas nodrošinājums
Aptvertās jomas	1. VIP (2007.–2010. g.)	2. VIP (2011.–2013. g.)	Ģimenes lauksaimniecība
	Izglītība	Ūdens un sanitārija	
	Veselība	Kvalitātes sistēmu stiprināšana	
Prioritārajai nozarei piešķirtā summa (milj. EUR)	65,5	45,5	
	111		100
Prioritārā nozare	Dabas resursi		
Aptvertās jomas	1. VIP (2007.–2010. g.)	2. VIP (2011.–2013. g.)	
	Mežsaimniecība	Mežsaimniecība	
		Atjaunojamās enerģijas avoti	
		Energoefektivitāte	
Prioritārajai nozarei piešķirtā summa (milj. EUR)	21	47	
	68		
Prioritārā nozare	Tieslietas un sabiedriskā drošība		Tiesiskums
Aptvertās jomas	1. VIP (2007.–2010. g.)	2. VIP (2011.–2013. g.)	Korupcijas apkarošana Iedzīvotāju iesaistes palielināšana
	Drošība	Faktiskā pāreja no drošības atbalsta programmas (PASS) uz programmu tiesiskuma atbalstam (Eurojusticia)	
Prioritārajai nozarei piešķirtā summa (milj. EUR)	41	3	
	44		40
Prioritārā nozare			Nodarbinātība
Aptvertās jomas			Pienācīga nodarbinātība un sociālā aizsardzība
Prioritārajai nozarei piešķirtā summa (milj. EUR)			85
			Atbalsta pasākumi
			10
Kopsumma (milj. EUR)	223		235

Avots: Eiropas Komisija.

Divpusējs atbalsts Hondurasai: 2007.–2015. gada lēmumi (EUR)

Lēmuma pieņemšanas gads	Programmas nosaukums	Sākotnējais piešķirums	Līgumu summa 31.12.2015.	Izmaksāts 31.12.2015.
2007.–2013. gada programmas		219 100 000,00	180 704 286,95	116 339 650,22
Nabadzības mazināšana		102 600 000,00	81 004 660,17	68 906 315,17
2008. g.	<i>Apoyo Presupuestario al Plan de Nación (APN)</i>	60 500 000,00	38 921 310,17	38 921 310,17
2011. g.	<i>Programa de Apoyo Presupuestario Sectorial Agua y Calidad (PAPSAC)</i>	42 100 000,00	42 083 350,00	29 985 005,00
Dabas resursi		68 000 000,00	66 387 310,95	26 655 622,36
2010. g.	<i>Modernización del sector forestal (MOSEF)</i>	47 000 000,00	46 420 000,00	11 781 637,00
2012. g.	<i>Programa de Apoyo Europeo al Sector Forestal – EuroFor</i>	21 000 000,00	19 967 310,95	14 873 985,36
Drošība un tieslietas		36 500 000,00	19 148 940,82	10 306 872,92
2007. g.	<i>Programa de Apoyo al Sector Seguridad en Honduras (PASS) Fase 1</i>	9 000 000,00	6 811 509,16	6 588 572,38
2013. g.	<i>Promoviendo una Justicia Rápida y Accesible en Honduras (Eurojusticia)</i>	27 500 000,00	12 337 431,66	3 718 300,54
Citas 2007.–2013. gada programmas		12 000 000,00	14 163 375,01	10 470 839,77
2008. g.	<i>Proyecto de Apoyo a la Modernización de la Administración Pública y a la Integración Regional (PAAPIR)</i>	5 000 000,00	7 548 932,69	6 264 996,94
2009. g.	<i>Phasing Out – Programa de Apoyo a la Seguridad Alimentaria en Honduras (PASAH)</i>	2 000 000,00	1 978 008,79	1 978 008,79
2011. g.	<i>Programa de Apoyo a los Derechos Humanos (PADH)</i>	5 000 000,00	4 636 433,53	2 227 834,04
2014.–2020. gada programmas		53 200 000,00	13 395 500,00	2 479 100,00
Pārtikas nodrošinājums		30 000 000,00	3 997 700,00	799 540,00
2014. g.	<i>Seguridad Alimentaria, Nutrición y Resiliencia en el Corredor Seco (EUROSAN)</i>	30 000 000,00	3 997 700,00	799 540,00
Nodarbinātība		11 600 000,00	4 698 900,00	839 780,00
2014. g.	<i>Fortalecimiento Institucional del Empleo Decente y la Seguridad Social en Honduras (EURO +LABOR)</i>	11 600 000,00	4 698 900,00	839 780,00
Tiesiskums		-	-	-
Citas 2014.–2020. gada programmas (Tehniskā palīdzība)		10 000 000,00	5 952 150,00	1 187 830,00
2014. g.	<i>Medidas de Apoyo al Desarrollo Institucional y a la Gestión de Políticas (MADIGEP)</i>	10 000 000,00	5 952 150,00	1 187 830,00
KOPĀ		272 300 000,00	194 099 786,95	118 818 750,22

Avots: Eiropas Komisija.

IV pielikums

ES darbību finansēšanas nolīgumos paredzētie nosacījumi

Darbība	Publisko finanšu pārvaldība	Budžeta pārredzamība un uzraudzība	Makroekonomikas stabilitāte	Nabadzības mazināšana	Mežsaimniecība
APW	<p>Apmierinošs progress publisko finanšu pārvaldības programmas īstenošanā. Pamatoties uz Publisko izdevumu un finanšu pārskatbīdības novērtējuma secinājumiem, daudzgadu publisko finanšu pārvaldības programmas izstāde un īstenošana, kas ietver:</p> <ul style="list-style-type: none"> • politiskās prioritātes; • programmas un projektus; • politikas pasākumus (reformas); • konkrētus, izmērāmus, sasniedzamus, atbilstošus un laikā ierobežotus objektīvus rādītājus, mērķus, atsaucēs vērtības; • daudzgadu budžetu. <p>Trešajā un ceturtnajā gadā: Publisko izdevumu un finanšu pārskatbīdības novērtējums.</p>		<p>Komisijas pozitīvs novērtējums par pastāvošo makroekonomikas politiku, kas nodrošina ekonomikas stabilitāti. Vērtējuma pamatā jābūt atjauninātas makroekonomikas stratēģijas ilgtermiņa izklāstam, kurā attēloti galvenie makroekonomikas un monetārie pasākumi un galveno makroekonomikas mainīgo rezultāti un attīstība. Apmierinoša makroekonomikas un monetārās politikas īstenošana, īpaši koncentrējoties uz:</p> <ul style="list-style-type: none"> • inflāciju; • bruto rezervju līmeni; • ārējā tekošā konta bilanci; • nodokļu ieņēmumiem; • valsts parādu. 	<p>Komisijas apmierinošs novērtējums par valsts plāna īstenošanu. Vērtējuma pamatā jābūt pirmajā gadā: valsts plāna izklāsts un publicēšana. Ilgtermiņa ziņojuma izklāsts un publicēšana par valsts plāna īstenošanu, ietverot sekojošu informāciju:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mērķu un rādītāju sasniegšanas līmenis; • politikas sasniegumu līmenis; • budžeta izpilde. 	

IV pielikums

Darbība	Publisko finanšu pārvaldība	Budžeta pārredzamība un uzraudzība	Makroekonomikas stabilitāte	Nabadzības mazināšana	Mežsaimniecība
<p>PAPSAC</p> <p>Apmierinoša publisko finanšu pārvaldības plāna un/vai publisko finanšu pārvaldības reformas gaita, īpašs uzsvars uz</p> <ul style="list-style-type: none"> • nodokļu politiku un nodokļu administrāciju; • integrēto finanšu pārvaldības sistēmu; • budžeta uzticamību, pārredzamību, kontroli un revīziju; • visaptverošas pret-korupcijas politikas īstenošanu; • iepirkuma sistēmām; • pienācīgu finansējuma daļu budžeta plānošanu. 		<p>Apmierinošs progress attiecībā uz stabilas makroekonomikas politikas uzturēšanu, īpašs uzsvars uz</p> <ul style="list-style-type: none"> • atalgojumiem izlietoto izdevumu kontroli; • mainīgo parādu kontroli; • centrālās valdības deficītu; • parādu apkalpošanu; • Civildienesta likuma īstenošanas gaitu; • starptautisko rezervju līmeni. 	<p>Ūdens un sanitārijas nozarē ziņojumiem jāliecina, ka attīstība ir panākta šādās jomās:</p> <ul style="list-style-type: none"> • stiprināta Valsts padomes līderpozīcija dzeramā ūdens un sanitārijas jomā; • apstiprināta nozares politikā un panākts progress tās īstenošanā; • atjaunota trīspusējā nozares komiteja, kas turpina darbu; • izstrādāts un apstiprināts valsts plāns attiecībā uz dzeramo ūdeni un sanitāriju; • sekmīgi tiek īstenots jaunais vispārējais likums par ūdeni; • sekmīgi tiek īstenots ietvarlikums par dzeramo ūdeni un sanitāriju. <p>Attiecība uz kvalitātes sistēmām konkurētspējas uzlabošanai ziņojumiem jāliecina, ka attīstība ir panākta šādās jomās:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tiek īstenots likums par kvalitāti un notiek valsts kvalitātes sistēmas darbību konsolidācija; • notiek konkurētspējas stratēģijas īstenošana; • konsolidētas darbības, kas attiecībā uz veselības aizsardzību paredzētas Valsts lauksaimniecības produktu dienesta stratēģiskajā plānā. 		

IV pielikums

Darbība	Publisko finanšu pārvaldība	Budžeta pārredzamība un uzraudzība	Makroekonomikas stabilitāte	Nabadzības mazināšana	Mežsaimniecība
<p>EuroFor</p>	<p>Apmierinošs progress pierādāmā publisko finanšu pārvaldības uzlabošanas un reformas programmas īstenošanas gaitā, īpašs uzsvars uz</p> <ul style="list-style-type: none"> • nodokļu politiku un nodokļu administrāciju; • integrēto finanšu pārvaldības sistēmū; • budžeta uzticamību, pārredzamību, kontroli un revīziju; • visaptverošas pret-korupcijas politikas īstenošanu; • iepirkuma sistēmām; • pienācīgu finansējuma daļu budžeta plānošanu. 	<p>Regulāri ir pieejama konsekvēnta un visaptveroša budžeta informācija.</p>	<p>Apmierinošs progress saistībā ar uzskatāmi stabilas makroekonomikas politikas uzturēšanu, īpašs uzsvars uz</p> <ul style="list-style-type: none"> • atalgojumiem izlieto to izdevumu kontroli; • mainīgo parādu kontroli; • centrālās valdības deficītu; • parādu apkalpošanu; • Civildienesta likuma īstenošanas gaitu; • pensiju shēmu un sociālā nodrošinājuma reformām; • valsts uzņēmumu reformām. 		<p>Apmierinošs progress stratēģijas un nozaru politikas īstenošanā, cita starpā, izmantojot ziņojumus, kas apliecina pozitīvu attīstības gaitu turpmāk uzskaitītajās jomās:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mežu saglabāšanas institūta vadošā stāvokļa stiprināšana; • Mežu saglabāšanas institūta organizācijas struktūras uzlabošana; • valsts mežsaimniecības programmas sekmīga īstenošanas gaita; • valsts Mežu konsultatīvās padomes darbība, sadarbojoties ar reģioniem un pašvaldībām; • mežu likuma sekmīga īstenošanas gaita; • vidējo izmaksu samazināšana par apstiprināšanas formalitātēm, rēķinot uz kokmateriālu kubikmetru; • sekmīgi tiek īstenota valsts stratēģija pret nelikumīgu mežzstrādi, it īpaši, IT sistēma mežsaimniecības reģistram, administrācijai un kontrolei; • progress attiecībā uz brīvprātīgu partnerattiecību nolīgumu starp ES un Hondurasu par meža tiesību aktu ieviešanu, pārvaldību un tirdzniecību; • uzlabota nozares informācijas kvalitāte un kvantitāte un sabiedrībai pieejama informācija par Mežu saglabāšanas institūta pārvaldību.

Kopsavilkums

III

Komisija dara visu iespējamo, lai palīdzētu Hondurasai paaugstināt attīstības līmeni valstī. Tā uzskata, ka atbalsts attīstībai sarežģītos apstākļos ir patiesi ietekmējis iejaukšanās jomas.

Komisija turpinās novērst konstatētās atbalsta pārvaldības nepilnības saskaņā ar Palātas ieteikumiem. Tomēr tā griebtu norādīt, ka nav iespējams noteikt, kādā apmērā "pārvaldības nepilnības" ir mazinājušas ES ietekmi uz attīstību, jo īpaši situācijā, kad vērojama daudzu ārēju faktoru ietekme.

Attiecībā uz meža zemes platību Komisija uzsver, ka galvenais meža zemes platības samazināšanās iemesls ir ārēji faktori. Piemēram, 11 % valsts mežu ir zuduši gremzdgraužu dēļ.

IV

Galvenajām jomām valstī bija elastīgi jāmainās, lai reaģētu uz mainīgajām valsts vajadzībām.

ES daudzgadu indikatīvās programmas (DIP) nodrošina konsekveni, vienlaikus pieļaujot elastību, lai ņemtu vērā jaunas attīstības tendences un valsts politikas iespējas. Tāpēc ir jānodrošina labs līdzsvars starp stingru sadarbības programmu, kas nereaģē uz valsts prioritātēm, un programmu, kas vērsta uz mainīgajiem apstākļiem darbības valstīs, nezaudējot ilgtermiņa mērķu ilgtspēju.

Laika gaitā Komisija koncentrējās uz šaurāk noteiktām nozarēm, par ko liecināja izmaiņas prioritāšu noteikšanā 2014./2020. gada DIP salīdzinājumā ar 2007./2013. gada VSD. Šajā saistībā, veicot sarunas par DIP laika posmam no 2014. līdz 2020. gadam, ES un Hondurasas valdībai bija kopīgi uzskati par to, ka netiks pārtrauktas laika posmam no 2007. līdz 2013. gadam pieņemtās VSD nostādnes, un Hondurasas ieinteresētās personas augstu novērtēja saskaņotības līmeni ar valsts prioritātēm.

Turklāt Komisija uzskata, ka tai ir plašs pienācīgu rīku klāsts rezultātu pārraudzībai, tostarp politikas dialogs, pārraudzības misijas un uz rezultātiem vērsta pārraudzība (ROM).

V

G16 līdzekļu devēju koordinācijas grupa Hondurasā ir ļoti lietderīgs instruments koordinācijai starp līdzekļu devējiem. Tā pastāvīgi darbojas kopš grupas izveides 1998. gadā, īstenojot palīdzības efektivitātes principus.

G16 nopelns ir ilgtermiņa politiskā dialoga veidošana starp Hondurasas valdību un galvenajiem līdzekļu devējiem. Tāpēc līdzekļu devēju koordinācija Hondurasā ir bijusi labi noteikta un strukturēta, pēc iespējas mazinot sadarbības centienų pārklāšanos.

Kopīgā plānošana, ko paredzēts sākt 2018. gadā, vēl vairāk uzlabos sadarbības centienus, paceļot tos vēl augstākā līmenī.

VI

Politikas dialoga stratēģijas ir noteiktas nozarēs, kurās ir piemērojams budžeta atbalsts, veidojot vienu no daudziem instrumentiem citu starpā (finansiāls atbalsts, tehniskā palīdzība, pārraudzība u. c.).

Pakāpe, kādā ir sasniegti nozares mērķi, ir rakstiski novērtēta katrā budžeta atbalsta izmaksas dokumentā. Radītā ietekme ir visu instrumentu veidu, ne tikai politikas dialoga kopīgs rezultāts.

Tomēr Komisija turpinās stiprināt savus politikas dialoga mehānismus, jo īpaši politikas dialoga novērtējumu un pārraudzību un tā pienācīgu dokumentāciju.

VII

Komisija savās delegācijās vienmēr nodrošina īpašās zināšanas makroekonomikas jomā, izmantojot izmaksu un ieguvumu pieeju. Lai arī delegācijā vēl nesen nebija makroekonomikas un publisko finanšu pārvaldības eksperta, tā saņēma tehnisko atbalstu no Nikaragvas delegācijas.

Turklāt ES delegācija Hondurasā izmantoja plaša mēroga īpašās zināšanas publisko finanšu pārvaldības un makroekonomikas jautājumos, ko sniedza galvenais birojs ar apmeklējumiem uz vietas, tehnisko palīdzību (PAAPIR – Valsts pārvaldes un reģionālās integrācijas atbalsta programma) un ikdienas saziņu konkrētos jautājumos.

Turklāt Komisija rīkoja galvenā biroja misijas uz Hondurasu un Vašingtonu, lai pārraudzītu situāciju, iesaistot ne tikai Hondurasas valdību, bet arī SVF.

Kopumā Komisija pievērš vislielāko uzmanību īsto kandidātu iekļaušanai delegācijās, un tās darbinieki šajā nolūkā regulāri piedalās apmācību programmās un kvalifikācijas celšanasursos.

Delegācija savā attiecināmības kritēriju novērtējumā vienmēr arī stingri piemēro budžeta atbalsta pamatnostādnes.

Sniegtais budžeta atbalsts ir bijis saskanīgs un konsekvents, pamatojoties uz ciešu dialogu ar partnervalsti un nodrošinot pastāvīgu politikas dialogu un pielāgošanu sarežģītiem apstākļiem.

Turklāt visa izmaksu dokumentācija ir rūpīgi analizēta Budžeta atbalsta koordinācijas komitejas (BAKK) pieņemtajos galīgajos lēmumos. BAKK ir lēmumu pieņemšanas struktūra, kas vienmēr dokumentē tās locekļu pieņemtos lēmumus.

Budžeta atbalsta pamatnostādnes ļauj ievērot dinamisko pieeju, kā minēts Paziņojumā par budžeta atbalstu (COM(2011) 638 galīgā redakcija) un attiecīgajos Padomes secinājumos: "Visiem budžeta atbalsta veidiem ES piemēros individuāli pielāgotu un dinamisku pieeju attiecībā uz atbilstības kritērijiem, galveno uzmanību pievēršot progresam ticamu un atbilstošu nozares reformas stratēģiju īstenošanā, lai maksimāli palielinātu ietekmi uz vietas." (Padomes secinājumi 9371/12)

Apsvērumi

13

Attiecībā uz atbalstu atjaunojamās enerģijas un energoefektivitātes jomā laika posmā no 2011. līdz 2013. gadam nav veiktas nekādas sadarbības darbības. Darbības, kas šajās jomās bija paredzētas daudzgadu indikatīvajā programmā (DIP) laika posmam no 2007. līdz 2013. gadam, tika ierosinātas kā turpmākie pasākumi iepriekšējām darbībām elektroenerģijas nozarē, t. i., projektiem *GAUREE* un *GAUREE 2* (Elektroenerģijas autonoma pārvaldība un racionāla izmantošana).

Tomēr vidusposma pārskatā (2009) valdība, ko pārstāvēja par elektroenerģijas nozari atbildīgais ministrs, norādīja, ka atbalsts attiecībā uz atjaunojamo enerģiju un energoefektivitāti nav nepieciešams. Par enerģētiku atbildīgās valsts iestādes konstatēja, ka tiesību akti, ar kuriem sekmēti atjaunojamie energoresursi, ar privātiem ieguldījumiem ir radījuši jaunus atjaunojamās enerģijas resursus.

Šī iemesla dēļ ES delegācija ar atjaunojamo enerģiju un energoefektivitāti saistītās darbības iekļāva savās mežsaimniecības programmās (*MOSEF* un *CLIFOR*). Šīs darbības tika veiktas kā pielāgošanās mehānismi klimata pārmaiņām un stimuli mežu resursu pārvaldībai (nevis kā iejaukšanās pasākumi enerģētikā).

Attiecībā uz kvalitātes sistēmām konkurētspējas uzlabošanai šī nozare bija papildelements Komisijas stratēģijā ES un Centrālamerikas asociācijas nolīguma īstenošanas atbalstam.

Arī ES un Centrālamerikas asociācijas nolīguma parakstīšana 2012. gada 29. jūnijā un asociācijas nolīguma IV daļas provizoriskā piemērošana no 2013. gada 1. augusta pamato ES iejaukšanos šajā saistībā.

14

ES atbalsts šajās nozarēs tika īstenots, jo valdības stratēģijā nabadzības mazināšanai tās uzskatītas par prioritārām.

Turklāt 2006. gadā delegācija piedalījās kopīgās diskusijās, ko līdzekļu devēji ar valdību veica nabadzības mazināšanas stratēģijas konsultatīvās padomes ietvaros (*Consejo Consultivo de la ERP*), lai pārskatītu nabadzības mazināšanas stratēģiju. Budžeta ieguldījumi (iekšzemes un ārēji līdzekļi) galvenokārt bija koncentrēti šādās nozarēs: izglītība, veselība un uzturs, sociālā aizsardzība, infrastruktūra, līdzekļu radīšana un piekļuve tiem, kā arī pārvaldība. Tādējādi minētās jomas arī kļuva par prioritārām nozarēm ES sadarbības darbībās.

Attiecībā uz īso laika posmu, kurā sniegts atbalsts, ES programmās bija nepieciešama noteikta elastības pakāpe, lai reaģētu uz mainīgo situāciju pēc 2009. gada valsts apvērsuma izraisītās politiskās krīzes un pielāgotu darbības (skatīt Komisijas atbildi uz IV daļu).

15

a)

Komisija uzsver, ka mežsaimniecības nozare ir saistīta arī ar ūdens un sanitāro pārvaldību un ar augsnes aizsardzību. Šajā kontekstā atbalstu, ko *MOSEF* sniedza pašvaldībām, delegācija novērtēja kā saskanīgu ar projekta mērķiem.

MOSEF ir galvenais projekts starptautiskajā līdzekļu devēju kopienā, kas stiprina koordināciju starp visām trijām iestādēm, kuras piešķir īpašumtiesības uz mežu platībām.

Zemes lietošana pēc būtības ir politisks jautājums un nozīmīga problēma visā Latīņamerikā. Lai arī to nevar atrisināt tikai ar sadarbības projektiem, tas ir risināts ar dažādiem citiem kanāliem un instrumentiem: i) ar ES vadīto meža tiesību aktu ieviešanas, pārvaldības un tirdzniecības (*FLEGT*) iniciatīvu, kas ir efektīvākais instruments reformas veicināšanai, ii) ar politikas dialogu sarunu par divpusēju *FLEGT* brīvprātīgu partnerattiecību nolīgumu ar ES kontekstā un iii) ar īpašiem līgumiem palīdzības sniegšanai (piem., *PROCORREDOR* projektu – *Gestión Sostenible de Recursos Naturales y Cuencas del Corredor Biológico Mesoamericano en el Atlántico Hondureño*).

Turklāt Komisija norāda, ka ar zemi saistītus konfliktus valstī ar bagātīgu kultūras daudzveidību un spēcīgām vēsturiskā mantojuma vērtībām var risināt divējādi – ar zemes legalizāciju un ar pirmiedzīvotāju kopienu konsultāciju mehānismiem. Tādējādi ES atbalsts zemes legalizācijai ir “solī pa solim” pieeja.

b)

Revīzijas veikšanas laikā Hondurasā mainīja savus tiesību aktus izglītības jomā, paldzinot pamatizglītību līdz deviņām klasēm. Līdzekļu devēji attiecīgi pielāgoja savu atbalstu.

16

Prasību vienmēr bija vairāk nekā pieejamo tehniskās palīdzības piedāvājumu. Tehniskajās komitejās, piedaloties ES, Hondurasas valdībai un attiecīgajām iestādēm, tika īstenots prioritāšu noteikšanas mehānisms (attiecībā uz veselības aizsardzību, kvalitāti, ūdeni un sanitāriju).

Līdzekļu devēju koordinācija bija labi strukturēta. Tāpēc attiecīgajām vajadzībām, kas netika risinātas, tika piemērota tā pati izmaksu efektivitātes analīze.

Attiecīgās jomas, kuras nesaņēma finansējumu, tiks rūpīgi analizētas, lai novērtētu, kādas alternatīvas darbības/pasākumus var veikt to atbalstam.

Kopīga atbilde uz 16. punkta a)–c) apakšpunktu

Izmantojot uz pieprasījumu balstīto *PAAPIR* programmu, Komisija pēc rūpīgas izvērtēšanas un prioritāšu noteikšanas varēja sniegt tehnisko palīdzību nozarēm, kurās ir būtiskas vajadzības.

Komisija norāda, ka izpildīt visas prasības nebija iespējams.

a)

Papildus iepriekš sniegtajai kopīgajai atbildei konkrēti veselības aizsardzības nozarē *PAAPIR* tehniskā komiteja 2013. gadā apstiprināja pētījumu par vitamīnu un minerālvielu trūkumu, taču tas netika veikts.

18

Komisija uzskata, ka ir panākts labs progress ceļā uz efektīvu darba sadalījumu starp līdzekļu devējiem. Piemēram, Starptautiskās sadarbības aģentūra uzņēmās klimata pārmaiņu un mežsaimniecības jautājumu risināšanu, savukārt Spānija – tieslietu pārvaldību un reformas.

Delegācijas līmenī tika izstrādāts ceļvedis kopīgai plānošanai laikposmam pēc 2018. gada. Šajā saistībā 2016. gadā tika veikta analīze par valsts apstākļiem Hondurasā.

19

Komisija pastāvīgi tiecas uzlabot sadarbību ar Hondurasas valdību un visiem līdzekļu devējiem. Galvenā koordinācija tiek veikta ar ES dalībvalstīm. ES delegācija ir arī ļoti aktīva G16 grupā, cenšoties nodrošināt labāko iespējamo koordināciju ar galvenajiem Hondurasā esošajiem līdzekļu devējiem.

3. izcēlums. Finansējuma pārklāšanās

Komisija uzskata, ka, pat ja līdzekļu devēju pieejas atšķirtos, tās var būt savstarpēji papildinošas.

Ūdens un sanitārijas nozarē visas projektā iesaistītās pašvaldības saņēma atbalstu, taču ne visas saņēma ieguldījumu infrastruktūrā. Turklāt tika izveidota Pašvaldību komisija ūdens un sanitārijas jomā (COMAS) un Pārraudzības un vietējās kontroles struktūra (USCL), kas aptvēra visas pašvaldības. Atbalsts pašvaldībām tika sniegts, pamatojoties uz spēju veidošanu ar abām minētajām struktūrām.

20

Delegācija uzskata, ka tā ļoti aktīvi ir iesaistījusies koordinācijā ar citiem līdzekļu devējiem, tā samazinot pārklāšanās risku. Lai arī līdzekļu devēju kartēšana ir laikietilpīga, tā ne vienmēr ir efektīvākais instruments. Koordinācija pēc labuma guvēja, pamatojoties uz iespēju nodrošināšanu un politikas dialogu, šķiet rezultatīvāka.

23

Nozares attiecināmība tika pilnībā novērtēta saskaņā ar Budžeta atbalsta pamatnostādņiem. Pamatojoties uz to, tika secināts, ka nozares politika bija pietiekami ticama un atbilstoša apmierinošai budžeta atbalsta programmai.

Ciktāl pastāv pietiekami ticamības un atbilstības elementi, nozares politiku laicīgi var uzlabot un sekmēt. Šī ir daļa no pastāvīgas budžeta atbalsta programmas, kā arī politikas dialoga un tehniskās palīdzības rezultāts.

Turklāt Komisija norāda, ka atbalsts kvalitātes sistēmām tika īstenots ES un Centrālamerikas asociācijas nolīguma kontekstā un to apstiprināja valdība.

26

Komisija uzskata, ka makroekonomiskās stabilitātes attiecināmības kritērija strukturēta analīze ir nozīmīga, un tā veikta, pamatojoties uz Budžeta atbalsta pamatnostādņiem.

Palātas minētajos gadījumos progresa pamatā bija vairāki konkrēti rādītāji. Šo rādītāju izmaiņas apliecināja pozitīvu virzību un nepasliktināšanos ļoti sarežģītos apstākļos.

Attiecībā uz vienošanās neesamību starp Hondurasas valdību un SVF šāda situācija ir minēta Budžeta atbalsta pamatnostādņēs. Pamatnostādņu 5.1.2. punktā ir teikts: *“No otras puses, SVF programmas neesamība pati par sevi vēl nenozīmē, ka nav ievērots makroekonomiskās attiecināmības kritērijs (...). Ja īstenošana nav apmierinoša vai SVF programma nav ieviesta, jo par to vienoties ar SVF ir sarežģīti, valsts joprojām var būt tiesīga, ja nav apdraudēti budžeta atbalsta programmas mērķi, jo īpaši attiecībā uz nozares reformu līgumiem”.*

Pat ņemot vērā SVF lēmumu, Komisija secināja, ka šīs atšķirības ļoti tehniskā un maznozīmīgā aspektā nerada šķēršļus kopumā labvēlīgam novērtējumam un turpmākam atbalstam valdības centienos atjaunot makroekonomikas stabilitāti.

27

Budžeta atbalsta programmu konkrētā nozarē var sagatavot, kamēr citas programmas neveic izmaksas. Tā ir daļa no pastāvīgā politikas dialoga un atbalsta Hondurasas valdībai dažādās nozarēs / politikas jomās. Kopējais vēstījums ir sniegt partnervalstij palīdzību, atbalstot tās budžetu, neskatoties uz sarežģījumiem vairākās nozarēs.

Turklāt delegācija veica politikas dialogu zemsvītras piezīmē minētajos laika posmos, ko nevajadzētu uzskatīt par budžeta atbalsta apturēšanai pretēju vēstījumu.

Turklāt arī finanšu nolīguma parakstīšana attiecībā uz budžeta atbalstu sniedz ES papildu iespējas sarunām.

Komisija *EuroFor* programmas parakstīšanā pretrunas nesaskata. Jānorāda, ka minētā programma ietver ļoti spēcīgu tehniskās palīdzības elementu, kas tiek pārvaldīts deleģētajā sadarbībā. Tā bija jāuzsāk nekavējoties, un politikas dialogā tika skaidri norādīts, ka nekāda izmaksa netiks veikta, kamēr nebūs atrisināta makroekonomikas situācija.

28

Komisija stingri atbalstīja publisko finanšu pārvaldības reformu Hondurasā un uzturēja ļoti ciešu un nepārtrauktu dialogu, lai atbalstītu uzlabojumus un progresu šajā jomā.

Publisko finanšu uzlabošanās tiek pārraudzīta ar nepārtrauktiem publisko izdevumu un finansiālās atbildības (*PEFA*) pasākumiem, kas ir visaptverošas un kopīgas saistības līdzekļu devējiem un valdībai.

29

Lai arī Komisija atzīst nepilnības, progress ir manāms un situācija pakāpeniski uzlabojas.

Makroekonomikas un politiskie apstākļi valstī reformu veikšanu palēnināja. Tomēr ir konstatēts progress. Šādas labvēlīgas izmaiņas ir jo nozīmīgākas un grūtāk panākamas Hondurasas sarežģītajos apstākļos.

Turklāt Komisija uzskata, ka ir ļoti grūti īstenot ieceres attiecībā uz reformas tempu. Lai arī pastāv dažādi izaicinājumi, ir gūti vairāki nozīmīgi sasniegumi, jo īpaši ar ES atbalstu, piem., budžeta pieejamības sertifikāta izveide, lai novērstu atbildīgo nozaru ministriju atkāpes no plānotajiem izdevumiem. Šī inovācija tika ieviesta pēc galvenā biroja misijām un dialoga ar vietējiem tehniskās palīdzības dienestiem un SVF.

Kopīga atbilde uz 29. punkta a)–c) apakšpunktu

Komisija piekrīt Palātas konstatējumiem un dara visu iespējamo, lai pārraudzītu gan politiku, gan rezultātus šajā jomā.

Kā Palāta norādīja 30. punktā, precīzais novērtējums ir palīdzējis Komisijai pareizi virzīt politikas dialogu un spēju veidošanas iniciatīvas publisko finanšu pārvaldības jomās, kurās nepieciešama vislielākā uzmanība, un to darīt koordinēti ar citiem līdzekļu devējiem.

Šajā procesā Komisija konsekventi un saskaņoti atbalsta valdības centienus uzlabot publisko finanšu pārvaldības rezultātus.

d)

Jaunākais pieejamais PEFA novērtējums ļauj noteikt vairākas darbības situācijas uzlabošanai. Jautājums tiek risināts Komisijas politikas dialogā ar Hondurasas valdību.

e)

Jautājums tiek risināts Komisijas politikas dialogā ar Hondurasas valdību.

f)

Korupcija sarežģī demokrātisku pārvaldību un tiesiskumu.

Tomēr, neskatoties uz sarežģītajiem apstākļiem, ar Spānijas un *Eurojusticia* programmas atbalstu pašlaik tiek pārskatīts jaunais kriminālkodekss (*Código Penal*) (izmantojot jaunā kriminālkodeksa projekta socializācijas procesu). Turklāt jaunajā DIP laikposmam no 2014. līdz 2020. gadam tiek veidots projekts korupcijas novēršanai.

Komisija arī atbalsta iniciatīvu jauniešiem, lai viņi apzinātos savas tiesības un noraidītu korupcijas prakses ("*Participación e incidencia a multinivel y multiactor en el marco de procesos de veeduría social en Honduras, en tema de violaciones, promoción y defensa de los derechos fundamentales de la juventud*", atsauce: EIDHR/2015/369-295).

30

c)

Komisija turpinās savus centienus vēl vairāk izstrādāt progresu mērīšanas rādītājus.

Attiecībā uz dažiem kritērijiem (jo īpaši publisko finanšu pārvaldību) progress salīdzinājumā ar sākotnējiem reformas sasniegumiem ir īpaši nozīmīgs, citos gadījumos (piemēram, makroekonomikā) attiecināmības ievērošanai pietiek ar tādas politikas saglabāšanu, kas vērsta uz stabilitāti.

Turklāt notiekošais politikas dialogs papildinās reformas procesu un radīs iespēju precizēt ieceres.

4. izcēlums. Piemēri nekonkrētām reformu iecerēm

Skatīt Komisijas atbildi uz 27. punktu.

31

Sadarbības vadītājs un budžeta atbalsta darbībās iesaistītie projektu vadītāji piedalījās tehniskās apmācībās par budžeta atbalstu un izmanto savu profesionālo pieredzi, lai nodrošinātu nepieciešamās īpašās zināšanas publisko finanšu pārvaldības jomā.

Turklāt bija pieejama arī nozīmīga tehniskā palīdzība (*PAAPIR*) budžeta atbalsta darbību atbalstam (skatīt arī Komisijas atbildi uz VII daļu).

Delegācija arī izmanto plaša mēroga īpašās zināšanas publisko finanšu pārvaldības un makroekonomikas jautājumos, ko sniedza galvenais birojs, izmantojot apmeklējumus uz vietas, tehnisko palīdzību un regulāru saziņu attiecīgajos jautājumos.

33

Attiecībā uz drošību un tieslietām ir gūti daži īpaši labi rezultāti, neskatoties uz īpašajiem sarežģījumiem šajā nozarē.

Piemēram, tieslietu speciālistu (tiesnešu, policijas un valsts prokuroru) starpiestāžu apmācību uzsākšana bija ļoti veiksmīga. Tās pirmo reizi tika ierosinātas un organizētas kā oficiāli mācību kursi, kas ļauj saņemt akadēmisku akreditāciju.

Veiksmīgi tika īstenots arī atbalsts ar *PASS* programmu finansētajām NVO, kā arī labuma guvēju aprikošanas elements.

35

Valsts apvērsuma dēļ, kas notika 2009. gadā, delegācijai nebija iespējas projektu izstrādāt plašāk, jo īpaši ņemot vērā, ka valdība oficiāli tika atzīta tikai 2010. gada vidū.

MOSEF projekta īstenošanas aizkavēšanās daļēji bija saistīta ar ugunsgrēku Mežu saglabāšanas institūta (*ICF*) telpās, kurās atradās arī *MOSEF*.

36

a)

Komisija uzskata, ka ir jāņem vērā situācija, kurā izstrādāta un apstiprināta *PASS* programma. Kad *PASS* programma 2008. gadā tika apstiprināta, tās mērķi neapšaubāmi bija vērienīgi, taču realizējami. Toreizējā situācijā darbības tika uzskatītas par pienācīgām.

Institucionālā krīze 2009. gadā, kas izraisīja valsts apvērsumu, būtiski mainīja situāciju, un visi jaunās administrācijas centieni tika veltīti Hondurasas valsts iestāžu darbības atjaunošanai. Turklāt valsts apvērsumu un tā sekas ietekmes vairošanai izmantoja organizētā noziedzība. Valdības iestāžu, jo īpaši Drošības ministrijas, ietekme būtiski mazinājās, apliecinot vājas spējas un politisko gribu.

Ņemot vērā visus šos izaicinājumus, būtu piemēroti teikt, ka par spīti nelabvēlīgiem apstākļiem, ko radīja 2009. gada politiskā nestabilitāte, *PASS* guva ievērojamus rezultātus, lai arī neīstenoja sākotnējās ieceres.

b)

Ne visas nozares politikas jomas ir jāzsaka ar konkrētiem rādītājiem. Tikai nelielu daļu var izpaust ar konkrētiem rādītājiem. Turklāt nozares kopējais progress un tādējādi arī visi darbības mērķi ir pārraudzīti nozares politikas progressa novērtējumā.

APN gadījumā darbību progress tika pārraudzīts, taču Hondurasas valsts plāna rādītāji tika izmantoti ziņošanai par budžeta atbalsta programmas panākumiem.

c)

Ņemot vērā, ka izstrādes laikā valsts stratēģiju rādītāji bija apstiprināšanas procesā un nebija pietiekami detalizēti, lai tos novērtētu, ūdens un sanitārijas nozarē bija nepieciešams ierosināt *ad hoc* rādītāju.

d)

Komisija sniedza īpašu atbalstu, lai uzlabotu statistikas datus.

e)

Komisija sadarbojas ar valdību, lai šo situāciju risinātu.

f)

APN gadījumā valsts politiskā situācija finansēšanas nolīguma parakstīšanas laikā nebija labvēlīga programmas rādītāju atlasei un pieņemšanai.

Delegācija par to arī ziņoja standarta skaidrojošajā piezīmē par *APN* finansēšanas nolīguma 1. papildinājuma pieņemšanu, kurā minēts, ka 2008. un 2009. gada laikā valsts politiskā un ekonomiskā krīze padarīja sarunas par darbības finansēšanas nolīgumu neiespējamā, ņemot vērā, ka budžeta atbalsta programmas priekšnosacījumi vairs nebija spēkā īsi pēc tam, kad Komisija pieņēma lēmumu nolīgumu finansēt.

Tāpēc pēc valsts tiesiskuma atjaunošanas notika sarunas, lai izveidotu rādītājus, kas pilnībā balstīti jaunās valdības stratēģijās.

37

Apmeklējumi uz vietas tiek plānoti, pamatojoties uz dažādiem kritērijiem, tostarp piešķirot prioritāti tiem projektiem/programmām, kuros ir sarežģījumi, lai nodrošinātu rūpīgu pārraudzību risku mazināšanai.

Galveno darbības rādītāju informācija par 2015. gadu liecina, ka problemātisko projektu, kuriem minētajā gadā bija piemērojama pārraudzības vai novērtēšanas darbība, proporcija bija 100 %.

Komisija, tostarp ar mērķa apmeklējumiem uz vietas, rūpīgi pārraudzīs visus projektus, kuros konstatētas nepilnības vai riski.

38

Pēdējo gadu laikā Komisija ir izstrādājusi metodoloģiju budžeta atbalsta pārraudzībai uz rezultātiem vērstās pārraudzības (*ROM*) ietvaros, un Hondurasā to pārbaudīja pirmo reizi.

Lai arī *ROM*, kas 2013. gada septembrī veikta attiecībā uz *APN*, nesniedza konkrētus ieteikumus *APN*, delegācija ekspertu paziņotos novērojumus uzskatīja par lietderīgiem budžeta atbalsta ieviešanās pasākumu noteikšanai un veidošanai DIP ietvaros laikposmam no 2014. līdz 2020. gadam.

Komisija veiks *ROM* ieteikumu sistemātisku integrāciju attiecīgajās aktuālajās programmās.

41

Visas dialoga stratēģijas, ko izstrādāja ES delegācija, ir saistītas ar nabadzības mazināšanu.

Delegācija turpmāk vēl vairāk precizēs savu politikas dialogu.

42

Politikas dialoga stratēģijas ir noteiktas nozarēm, kurām piemērojams budžeta atbalsts, un ES delegācija tās regulāri atjaunina. Tās arī tiek apsvērtas pirms katras budžeta atbalsta izmaksas.

Turklāt pašas par sevi tās veido daļu no plaša citu instrumentu klāsta (piem., tehniskā palīdzība un finansiāls atbalsts). Tāpēc to ietekme ir visu veidu rīku kopīgs rezultāts, un tās nevajadzētu skatīt atsevišķi.

Tomēr Komisija turpinās centienus uzlabot sava politikas dialoga un novērtējuma dokumentāciju.

44

Sviras efekts ir atkarīgs no daudziem faktoriem, tostarp no finansiālā ieguldījuma, kā arī no politiskajiem, kultūras un tirdzniecības aspektiem. Sviras efektu nevar salīdzināt ar citām valstīm, pamatojoties tikai uz finansiāliem un tirdzniecības aspektiem.

Lai arī ES līdzekļi veido tikai nelielu daļu valdības budžeta, Komisija faktiski radīto sviras efektu skata saistībā ar tehniskajām spējām, ko ES varēja nodrošināt.

Piemēram, publisko finanšu pārvaldības un makroekonomikas stabilitātes gadījumā šāds atbalsts Hondurasai bija gan nozīmīgs, gan sniedza labumu un ļāva ES radīt politikas sviras efektu ievērojamā mērogā.

45

a)

Notika divpusējas sanāksmes, lai politikas dialogā risinātu APN atbalstītās jomas. ES politikas dialogs izglītības jautājumos notika saistībā ar līdzekļu devēju izglītības darba grupu (*MERECE*). Attiecīgajā laika posmā sanāksmes notika bieži un regulāri. Sanāksmju skaits tika uzskatīts par pietiekamu un pielāgotu pieejamajiem resursiem.

Gan valsts statistikas stratēģija, gan civildienesta reforma bija starp APN programmas rādītājiem. Tāpēc tie bija jāiekļauj politikas dialogā ar Hondurasas iestādēm.

b)

Cita novērošanas centra izveide līdz ar korupcijas un nesodāmības apkarošanas misijas Hondurasā (*MACCIH*) ierašanos radīja risku. ES delegācijas ciešā iesaistīšanās sadarbībā ar citiem līdzekļu devējiem mazināja centienu pārklāšanās risku.

Pašlaik ES ir viena no *MACCIH* līdzekļu devējiem un ir vadošā pozīcijā, lai nodrošinātu papildināmību attiecīgajā nozarē.

47

Nabadzības līmeņa izmaiņas ir jāvērtē, ņemot vērā arī ārējus faktorus.

Būtu jānovērtē, kā nabadzības līmeņi būtu mainījušies bez ES sadarbības programmu ietekmes.

Komisija uzskata, ka bez ES iejaukšanās 2008. gada globālās finanšu krīzes ietekme uz nabadzības līmeņiem būtu bijusi daudz spēcīgāka.

49

Rādītāji tika noteikti sarunās ar valdību, pamatojoties uz valsts nozares reformas stratēģiju.

Komisija izmanto tehniskās palīdzības atbalstu un politikas dialogu, lai šos jautājumus risinātu.

50

Komisija uzskata, ka fakts, ka valstī ar tik sarežģītiem apstākļiem kā Hondurasā algu izmaksas izglītības nozarē samazinātas no 55 % izdevumu līdz 49 %, pats par sevi ir sasniegums.

Tā kā nav neviena sistemātiska novērtējuma par APN un tās ietekmi uz izglītību, objektīvi novērtēt budžeta atbalsta ietekmi ir diezgan sarežģīti.

51

Komisija uzskata, ka APN ir viens no veiksmīgākajiem iejaukšanās pasākumiem veselības aizsardzības nozarē. Finansēšanas nolīguma mērķi laika posmam no 2010. līdz 2014. gadam, kas saskan ar Valsts attīstības plānu (*Plan de Nación*), ir izpildīti. Rezultāti ir šādi:

- 66 % dzemdību 2013. gadā notika veselības aprūpes iestādēs (pieaugums no 53 % 2009. gadā). Pieaugums ir par 20 555 dzemdībām.
- 2013. gadā 61 % jauno māšu bija pieejama pēcdzemdību aprūpe pirmo sešu nedēļu laikā pēc dzemdībām (pieaugums no 51 % 2009. gadā).
- Diarejas izplatības rādītājs bērniem vecumā līdz pieciem gadiem (uz tūkstoti bērnu) samazinājās no 148 gadījumiem 2009. gadā līdz 126 gadījumiem 2013. gadā.
- Akūtu respiratoru infekciju (pneimonijas/bronhopneimonijas) izplatības rādītājs bērniem vecumā līdz pieciem gadiem (uz tūkstoti bērnu) samazinājās no 49 gadījumiem 2009. gadā līdz 45 gadījumiem 2013. gadā.

52

Komisija uzskata, ka, neskatoties uz minētajām pastāvīgajām nepilnībām, progresu apliecinošie rādītāji šajā nozarē ir ļoti motivējoši.

54

Pamatojoties uz Kopīgo pārraudzības programmu (ko ANO vadībā veic ik pēc diviem gadiem), ES strādāja nozarē, kurā lauku apgabalos ūdens apgāde pieauga par 24 % un par 45 % uzlabojās sanitārija. Šie ievērojamie uzlabojumi attiecībā uz piekļuvi dzeramajam ūdenim un sanitāriju lauku apgabalos tika veikti laika posmā no 1990. līdz 2015. gadam.

55

Minētie rādītāji ir saistīti ar oficiāliem darbības ziņojumiem par konkrētiem PAPSAC rādītājiem. Tie nav visi rezultāti attiecībā uz ES ieguldījumu nozarē.

Ir svarīgi uzsvērt sasniegumus, ko radīja ES iejaukšanās nozares politikas satvarā, piemēram, valsts ūdens un sanitārijas politikas un darbības plānu apstiprināšanu.

Turklāt ES tehniskā palīdzība sekmēja vairākus pētījumus nolūkā atbalstīt šīs nozares iestādes.

56

Ietekmēt Hondurasas eksporta apmēru uz ES ir ļoti vērienīgs mērķis, jo tas ir atkarīgs no ārējiem faktoriem. Asociācijas nolīguma ietekme pilnībā būs vērojama tikai ilgtermiņā.

58

Šis nozares pārskats labi raksturo to sarežģījumu apmēru, ar kuriem būs jāsaskaras, lai uzlabotu mežsaimniecības nozari valstī, kas ir īpaši neaizsargāta pret klimata pārmaiņām. Nav šaubu, ka nozares pārvaldības uzlabošana ir būtiski svarīgs jautājums, papildus situācijas analīzei pirms un pēc projekta pabeigšanas ņemot vērā arī neiejaukšanās scenāriju un risku.

Situāciju vēl vairāk pasliktina gremzdgraužu krīze, kas rada šķēršļus šajā nozarē veiktajiem centieniem.

59

a)

Tas, ka Institūta darbības spēja nebija pilnīga, bija saistīts ar leģislatīvu kavēšanos, ko Komisija nevar ietekmēt. Turklāt ES sekmē institucionālo stiprināšanu nozarē, uzlabojot mežsaimniecības politikas īstenošanu.

b)

Budžeta atbalsta iemesls ir pārraudzīt atbilstību rādītājiem un ne obligāti palielināt iestādes budžeta piešķiršanu. Lai valdība īstenotu nozares stratēģiju, nav nepieciešams palielināt attiecīgās iestādes budžetu.

60

Vardarbība, nesodāmība un korupcija ir starp sarežģītākajām problēmām, kas risināmas jebkurā valstī. Komisija uzskata, ka *PASS* un *Eurojusticia* palīdzēja veidot koordinētāku iestāžu reakciju. Komisija piekrīt, ka vienota valsts drošības un tieslietu nozares politika vēl nav radīta, un dara visu iespējamo, izmantojot īstenošanā esošās programmas un vispārējus centienus šajā nozarē sasniegt mērķi.

Turklāt, lai arī koordinācija starp iestādēm joprojām ir ierobežota, ES ir vienīgais līdzekļu devējs, kas veicina koordināciju starp visām trijām nozares iestādēm – Cilvēktiesību, tieslietu, pārvaldības un decentralizācijas ministriju (*Secretaría de Derechos Humanos, Justicia, Gobernación y Descentralización*), tiesu iestādēm (*Poder Judicial*) un prokuratūru (*Ministerio Público*).

62

PASS tika izstrādāta konkrētos politiskajos apstākļos. Pēc 2009. gada valsts apvērsuma sadarbība uz gadu tika apturēta. To atsākot, politiskie apstākļi un prioritātes bija būtiski mainījušies. Strauja slepkavību skaita pieauguma dēļ tie turpināja mainīties programmas laikā. Projekts tika būtiski pielāgots praktiskā ziņā, vienkāršojot tā satvaru.

Secinājumi un ieteikumi

63

Komisija pateicas Palātai par savas iejaukšanās pozitīvo novērtējumu.

Pastāv ārēji faktori, kas nav ES kontrolē un kuri iespaido Komisijas iejaukšanās rezultātus un ietekmi. 2009. gada politiskā krīze ietekmēja visas darbības attiecīgajā valstī. Ja ES nebūtu atbalstījusi prioritārās nozares, apstākļi attiecīgās nozarēs būtu bijuši vēl sarežģītāki.

Līdz 2016. gada beigām tiks arī publicēts jauns novērtējums par atmežošanas ātrumu laika posmā no 2000. līdz 2014. gadam. Turklāt meža platību samazināšanās lielā mērā ir saistīta ar ārējiem faktoriem (piemēram, ar gremzdgraužu krīzi), ko Komisija nevar ietekmēt.

64

Komisija uzskata, ka sadarbība bija motivējoša.

Pašreizējā plānošana ar vidēja un ilgtermiņa iejaukšanos katrā nozarē ar to pašu vadošo iestāžu starpniecību nodrošina konsekveni ES sadarbībā un samazina ietekmes apdraudējuma risku. Spēcīgā deleģētā sadarbība un kopīgā plānošana ar dalībvalstīm (Vāciju un Spāniju) palīdz samazināt šādus riskus.

1. ieteikums. Stiprināt ES pieeju, uzlabojot tās konsekveni un mērķtiecību

a)

Komisija ieteikumu pieņem.

b)

Komisija ieteikumu pieņem un turpinās censties nodrošināt pareizo līdzsvaru, kā arī koncentrēties uz jomām, kuras nodrošina lielāko ietekmi.

c)

Komisija ieteikumu pieņem.

Delegācija jau strādā pie kopīgās plānošanas un divkāršos savus centienus, lai to sasniegtu līdz 2018. gadam.

Kopīga plānošana notiek un ir saskaņā ar ceļvedi. Ar deleģēto sadarbību ir īstenotas vairākas darbības tajās pašās vadošajās iestādēs, piemēram: *UTSAN* (pārtikas nodrošinājuma un uztura tehniskā vienība) pārtikas nodrošinājuma nozarē (ES un *FAO*); Nodarbinātības ministrijā nodarbinātības nozarē (ES un Spānija); Vides ministrijā mežsaimniecības nozarē (ES un Vācija).

65

Budžeta atbalsta pamatnostādņēs ir noteikti ļoti plaši norādījumi par riska pārvaldību un saistītajiem rīkiem. Galvenais izmantotais rīks ir riska pārvaldības satvars, kas ir pakāpeniski ieviests budžeta atbalsta programmu pārvaldībā Hondurasā.

Novērtējot attiecināmību, budžeta atbalsta noteikumi par izmaksu ir stingri un skaidri. Lai izmaksa varētu tikt veikta, ir jāievēro četri attiecināmības kritēriji. Tas ietver progresu un attīstību uz makroekonomikas stabilitāti vērstajā politikā.

Valdība apliecināja centienus un progresu, tiecoties saglabāt un atbalstīt uz makroekonomikas stabilitāti vērsto politiku, pamatojoties uz deleģācijas veiktu visaptverošu analīzi. Tas ir dokumentēts sniegtajos attiecināmības ziņojumos.

2. ieteikums. Stiprināt budžeta atbalsta darbību pārvaldību

a)

Komisija ieteikumu pieņem, jo tā uzskata, ka vēstījumi Hondurasas valdībai jau ir konsekventi. Budžeta atbalsta koordinācijas komiteja pašlaik apstiprina stratēģiskas iespējas un deleģācijai ļauj tikai īstenot budžeta atbalsta programmas, konsekventi ņemot vērā īstermiņa, vidēja termiņa un ilgtermiņa apsvērumus.

Komisija attiecībā uz Hondurasu izmanto plaša mēroga politikas dialoga pieeju. Valdības apņemšanās veikt reformas ir būtisks elements politikas dialogā un budžeta atbalsta attiecināmībā.

b)

Komisija ieteikumu pieņem.

Komisija uzskata, ka šis ieteikums jau tiek īstenots.

Budžeta atbalsta pamatnostādņēs ir iekļauti norādījumi strukturētam novērtējumam un plaši izstrādāti modeļi, tās arī tiek pilnībā un konsekventi piemērotas.

Pamatnostādnes arī ļauj izmantot dinamisko pieeju, kas ieviesta paziņojumā par budžeta atbalstu (COM(2011) 638 galīgā redakcija) un attiecīgajos Padomes secinājumos: *"Visiem budžeta atbalsta veidiem ES piemēros individuāli pielāgotu un dinamisku pieeju attiecībā uz atbilstības kritērijiem, galveno uzmanību pievēršot progresam ticamu un atbilstošu nozares reformas stratēģiju īstenošanā, lai maksimāli palielinātu ietekmi uz vietas"* (Padomes secinājumi 9371/12).

c)

Komisija ieteikumu pieņem.

Īpašās zināšanas makroekonomikas un publisko finanšu pārvaldības jomā ir darbinieku atlases faktors, kas tiek ņemts vērā rotācijas procesā.

Sākot ar 2016. gada 1. septembri, Hondurasas delegācijai ir nozīmēts eksperts ar īpašajām zināšanām budžeta atbalsta jomā.

Turklāt Komisija arī turpinās nodrošināt papildu īpašās zināšanas makroekonomikas un publisko finanšu pārvaldības jomā, izmantojot alternatīvus līdzekļus.

3. ieteikums. Stiprināt ES darbību izpildes rezultātu novērtēšanu

Komisija ieteikumu pieņem un arī turpmāk ņems to vērā savās jaunajās programmās nozaru pārraudzības un novērtēšanas sistēmu stiprināšanai. Piemēram, *Eurosan* budžets atbalstīs valsts lauksaimniecības skaitīšanu. Tas stiprinās Valsts Statistikas institūta (*INE*) spējas.

67

Delegācijas izstrādātās nozaru stratēģijas tiek izmantotas kā instrumenti ES politikas dialoga atbalstam fokusa nozarēs. Ikviens politikas dialogs ir dokumentēts rakstiskā ziņojumā. Novērtējumi par to, kādā mērā mērķi ir sasniegti, tiek veikti nozares analīzes laikā maksājumu izpildei.

4. ieteikums. Stiprināt politisko dialogu prioritārajās nozarēs

Komisija ieteikumu pieņem.

KĀ PASŪTĪT ES IZDEVUMUS

Bezmaksas izdevumi

- Viens eksemplārs:
ar *EU Bookshop* starpniecību (<http://bookshop.europa.eu>).
- Vairāk nekā viens eksemplārs vai plakāti/kartes:
Eiropas Savienības pārstāvniecībās
(http://ec.europa.eu/represent_lv.htm),
Eiropas Savienības delegācijās valstīs, kas nav ES dalībvalstis
(http://eeas.europa.eu/delegations/index_lv.htm),
ar *Europe Direct* dienesta starpniecību
(http://europa.eu/contact/index_lv.htm)
vai piezvanot uz tālruņa numuru 00 800 6 7 8 9 10 11 (zvanišana bez maksas no jebkuras vietas Eiropas Savienībā) (*).

(*) Informāciju sniedz bez maksas, tāpat arī lielākā daļa zvanu ir bezmaksas (izņemot dažus operatorus, viesnīcas vai taksofonus).

Maksas izdevumi

- Ar *EU Bookshop* starpniecību (<http://bookshop.europa.eu>).

Notikums	Datums
Revīzijas plāna pieņemšana / revīzijas sākums	17.11.2015
Ziņojuma projekta oficiāla nosūtīšana Komisijai (vai citai revidējamai vienībai)	20.7.2016
Galīgā ziņojuma pieņemšana pēc pretrunu procedūras	25.10.2016
Komisijas (vai citas revidējamās vienības) oficiālās atbildes saņemtas visās valodās	3.11.2016

Palāta vērtēja, cik efektīvs bijis divpusējais ES attīstības atbalsts prioritārajām nozarēm Hondurasā. Šim nolūkam revidenti pārbaudīja Komisijas īstenoto pārvaldību un ES attīstības atbalsta mērķu sasniegšanu. Šī revīzija attiecās uz 2007.–2015. gada periodu. Pārbaudītās prioritārās nozares bija nabadzības mazināšana, mežsaimniecība un drošība un tieslietas.

Palāta secināja, ka ES attīstības atbalsts prioritārajām nozarēm Hondurasā revidētajā periodā bijis daļēji efektīvs. Tas sekmēja vairākas pozitīvas pārmaiņas šajās nozarēs, tomēr sarežģītie apstākļi šajā valstī un vairākas pārvaldības nepilnības mazināja atbalsta ietekmi. Kopējā situācija šajā valstī joprojām raisa bažas. Nabadzības līmenis ir paaugstinājies, meža zemes platība ir samazinājusies, vārdbūve joprojām ir plaši izplatīta, arī slepkavību skaits ir ļoti liels.

EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA

Publikāciju birojs